

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952

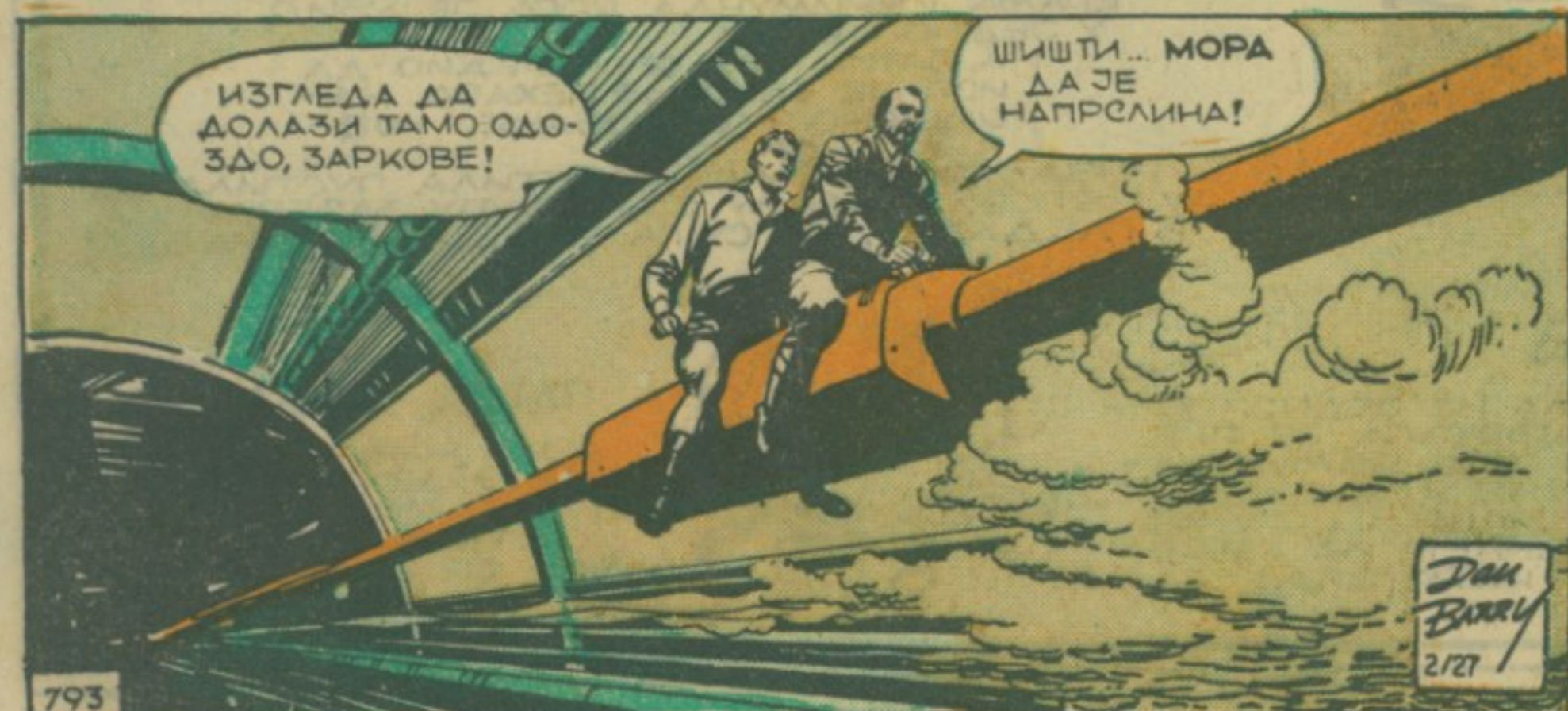
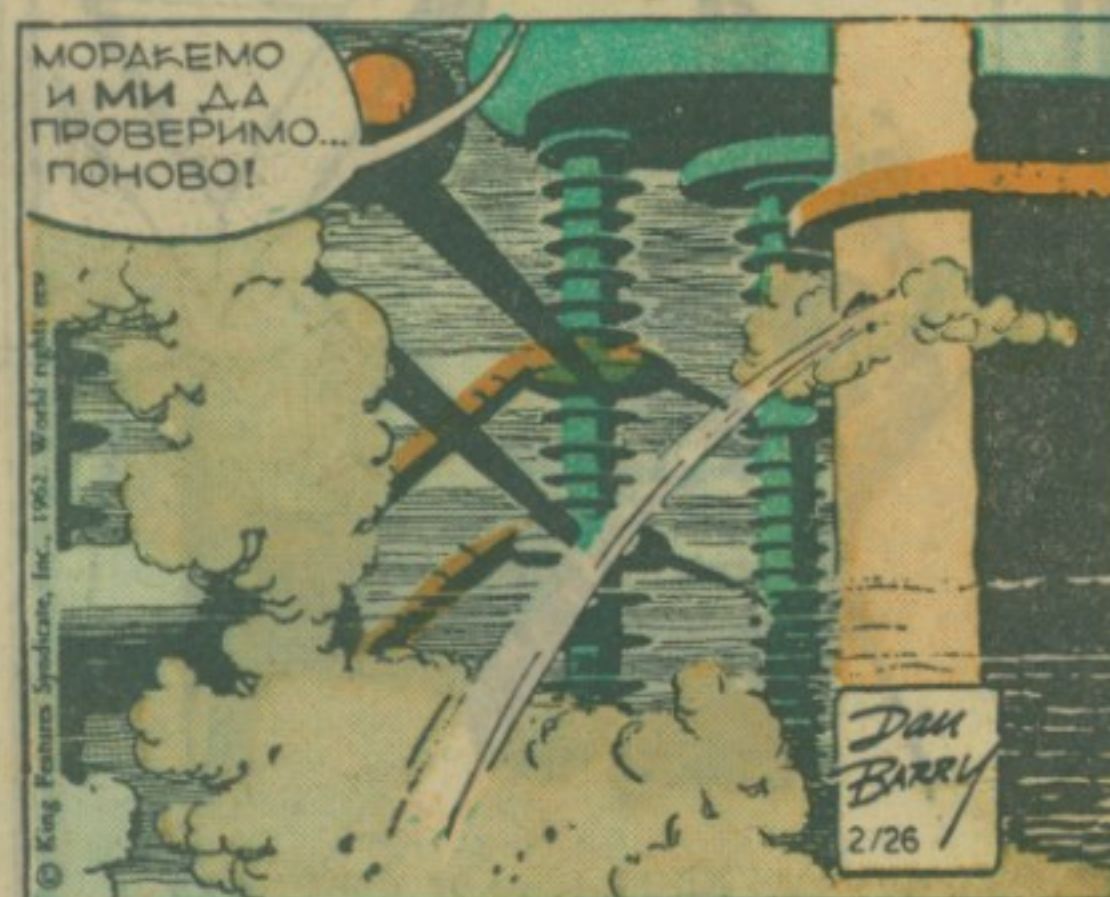

Година XXVIII
БРОЈ 793
11. март 1967.

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Дан
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

КРОЗ ВЕКОБЕ

ТОП-ЧАСОВНИК
У средњем веку у градским насељима средина дана — подне — објављивана је пуњем из једне направе која

је била нека врста часовника, такозвани часовник-топ. Велико сочиво било је тако подешено да су сунчани зраци тачно у дванаест часова палили фитиљ и проузроковали пуцањ који је означавао подне.

ПРОТИВ ВАРАЛИЦА

У камерунском граду Оугадаугују и његовој околини и данас влада написани закон који пре вареном купцу омогу-

ћује да се заштити од несавесних продаваца. Купац кога је трговац преварио има право да пред његовом радњом или кућом удара у бубањ све докле док трговац не изиђе и не на годи се са незадовољном муштеријом.

ЖИВ ЗАЗИДАН

Иби Сафви, дервиш у Бени Исуену, верском седишту муслиманске секте мозамбита у Алжиру, живео је 32 године зазидан у својој хелији. Хранио се само хлебом и водом које су му пролазници додавали кроз једини

отвор на зиду нешто већи од његове главе. Када је умро, тај отвор су зазидали и Ибн Сафвијева хелија претворила се у његов гроб.

У ОВОМ БРОЈУ:

- ПИОНИРИ У РАТНОМ ВИХОРУ
- КОНКУРС ЗА НАЈБОЉИ ЦРТЕЖ
- ЕЛ ГРЕКО
- ПОДМОРНИЦА ИЗ ВАЗЕ „ПОЛАРНА ЗВЕЗДА“
- У СВЕТУ ЖИВОТИЊА
- КРОЗ НАШУ ЗЕМЉУ
- ШАХ
- АНЕГДОТЕ
- СПОРТ
- ПИСМА ЧИТАЛАЦА
- ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

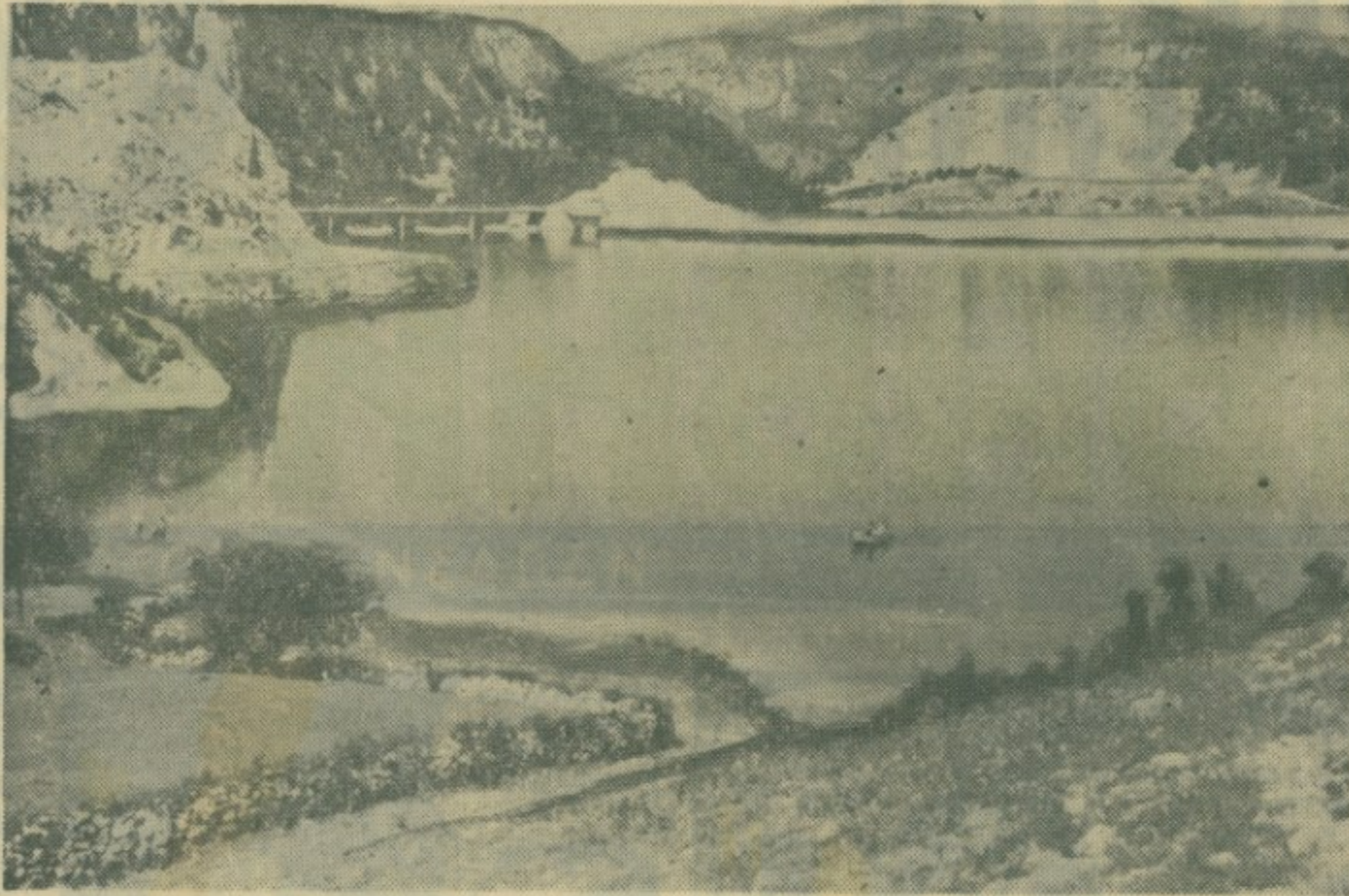
Кроз нашу
земљу

РАДОИЊСКО ЈЕЗЕРО

Хидроенергетски потенцијал наших река је велики. Једно од првих места у погледу хидроенергетске снаге и могућности ње искоришћавања заузима река Дрина са својим посредним и непосредним притокама. Одмах после рата ова брза река и њене притоке преграђене су бранама од каменог набачаја, глине и бетона. Брзи токови су нестали. На њиховом месту лагано су се заталасале дубоке воде вештачких језера.

По својој лепоти и привлачности у сливу Дрине посебно се истиче Радоињско језеро. Налази се у југозападној Србији, а настало је преграђивањем реке Увац, десне притоке Лима, који са Пивом и Таром чини саставницу Дрине. Брана од каменог набачаја и бетона, висока преко 40 метара, омогућила је акумулацију од 7 милиона кубних метара воде. По запремини Радоињско језеро спада у мања вештачка језера у нашој земљи. Има облик узаног благо извијеног лука, дугачког 10 километара, над којим се дижу долине стране постољеног Увца. Само код бране језеро има већу ширину и лепо разуђену обалску линију.

Радоињско језеро добија воду из много већег Златарског језера после проласка кроз турбине хидроцентрале „Кокин Брод“. У непосред-

ној близини бране Радоињског језера налази се улазна грађевина дугачког тунела којим вода одлази до постројења хидроцентрале „Бистрица“ за чије је потребе Радоињско језеро изграђено. Брана Радоињског језера подигнута је у клисурастом делу долине реке Увца, недалеко од села Радоиње по коме је језеро добило име. Од аутомобилског пута, који од Титовог Ужица преко планине Златибора води до Нове Вароши и даље за јужно приморје, код Кокиног Брода одваја се асфалтни пут дугачак 6 километара до Радоињског језера те је оно лако приступачно туристима. Многи моторизовани туристи радо скрену с главног пута и одлазе на Радоињско језеро да га разгледају или се окупају у њему. Још чеље на језеру бораве туристи који свој одмор проводе у новом, лепо уређеном летовалишту крај села Радоиње. За потребе туриста на језеру је изграђен сплав за купање и сунчање који за време жарких летњих дана постаје тесан за бројне купаче. Многи свој бо разак на језеру проводе у веслању, парајући веслима мирну и као огледало глатку површину језера.

Стара невоља

У последњој деценији прошлог века у „Шабачком гласнику“ објављен је напис у коме се, између осталог, говори о стамбеним тешкоћама, као и о недостатку службених просторија. „Где ће да се склоне, писало је у Гласнику, доктор, где марвени лекар, где апотека и апотекар, где инжењер, где благајник, где писар и практикант. Среће ку-

ће су доста тескобне и за садашње чиновништво, а где ће да се склоне нове снаге. По селима нема квартира, а по малим варошицама такође влада невоља у том погледу. Да би се то питање решило требало би правити велике конаке у којима би се нашао и смештај и храна.“

АНЕГДОТЕ

Навика

Познати канадски издавач Робертсон Дејвис требало је да поводом издавања једне серије медицинских књига одржи говор пред члановима Медицинске академије у Торонту. Осећао се збуњен и видео је да окупљени академици запајају ту његову збуњеност. Да би некако пробио лед, обратио им се речима:

— Осећам се некако нелагодно. Ви ћете то схватити. То је због тога што нисам навикао да у присуству лекара будем обучен.

Сагласност

Бивши белгијски министар иностраних послова Пол-Анри Спак председавао је на првој генералној скупштини Уједињених нација. На крају заседања обратио се присутнима:

— Господе, дневни ред је исцрпљен. Генерални секретар је исцрпљен. Ви сте сви исцрпљени. Ја сам исцрпљен. Најзад, у нечем смо постигли сагласност.

Једно збори, а друго мисли

Када је немачком сликару-графичару Томију службеница једне трговине за продају уметничких предмета поднела обрачун о његовим продатим графикама, старац је почео да се вајка:

— Опет ми доносите новац. Шта ће мени старом човеку новац?

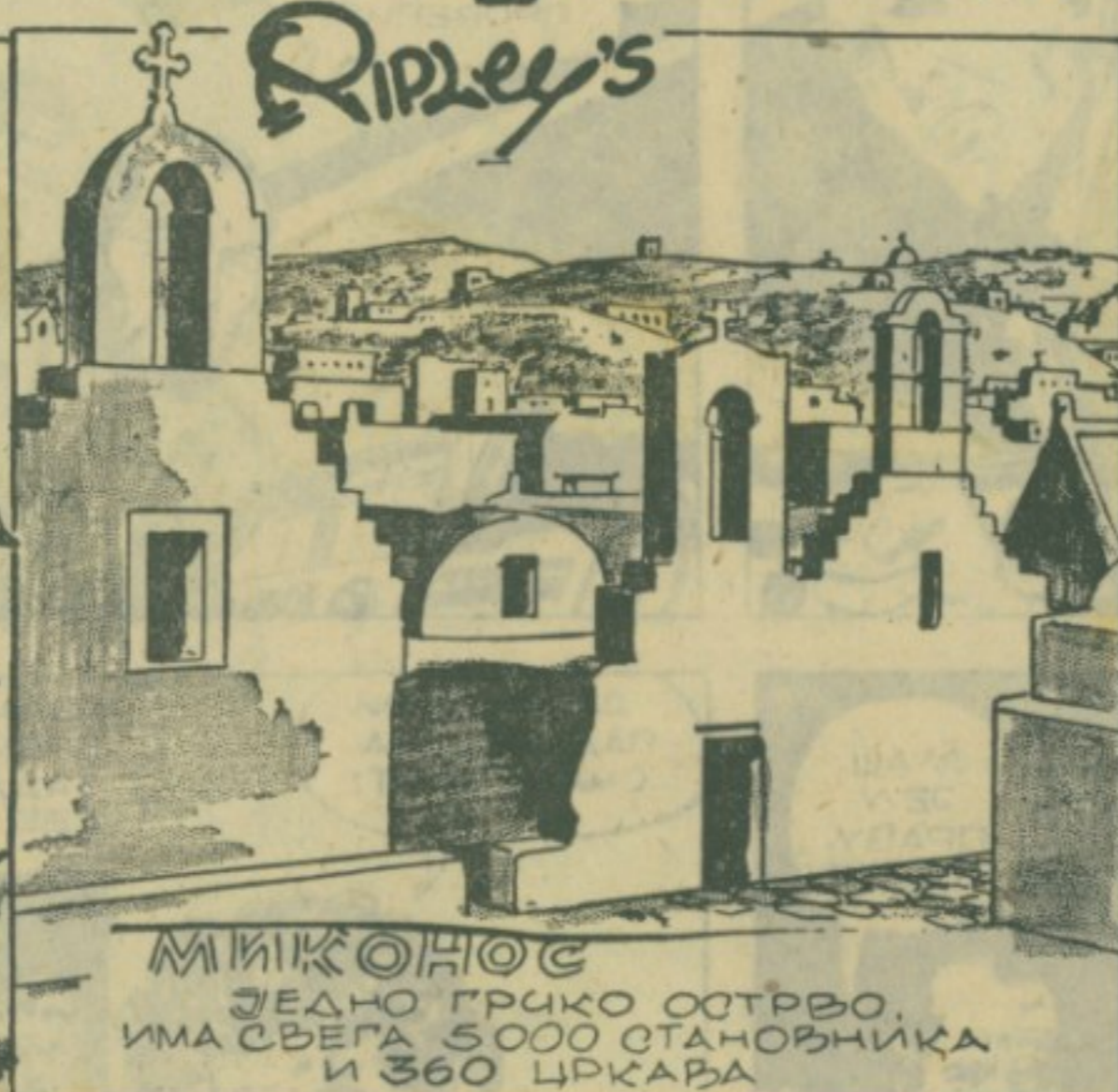
— Али, господине професоре, морамо да обрачунамо и да вам предамо новац.

После дужег наговарања Томи је примио новац, погледао обрачун и промрљао:

— Опет две марке и 70 пфенига мање.

Веровали или не!

Ripley's

СПОМЕНИК ЈЕДНОЈ БАЛАДИ

У ШАФХАУЗЕНУ (ШВАЈЦАРСКА) ПОДИГНУТ ЈЕ У ЗНАК СЕЃАЊА НА СУБЕНУ ШИЛЕРОВУ ПОЕМУ „ЗВОН“

АЛБОИН

ЛОМВАРДИЈСКИ КРАЉ ОЖЕНИО СЕ РОЗАМОНДОМ, КЕРКОМ ТЕПИДСКОГ КРАЉА КУНИМУНДА КОГА ЈЕ УБИО У ЈЕДНОЈ БИЦИ — А ЗАТИМ ЈОЈ ЈЕ НАРЕДИО ДА ИСПИЈЕ ВИНО ИЗ ПЕХАРА НАЦИЊЕНОГ ОД ЛОВАЊЕ ЊЕНОГ ОЦА РОЗАМОНДА МУ СЕ ОСВЕТИЛА ПУСТИЛА ЈЕ У ЊЕГОВУ СПАВАЊУ СОБУ ГРУПУ ЗАВЕРЕНИКА И ГЛЕДАЛА ДОК СУ ГА УБИЈАЛИ (28. ЈУНА 573)

БУЛКА

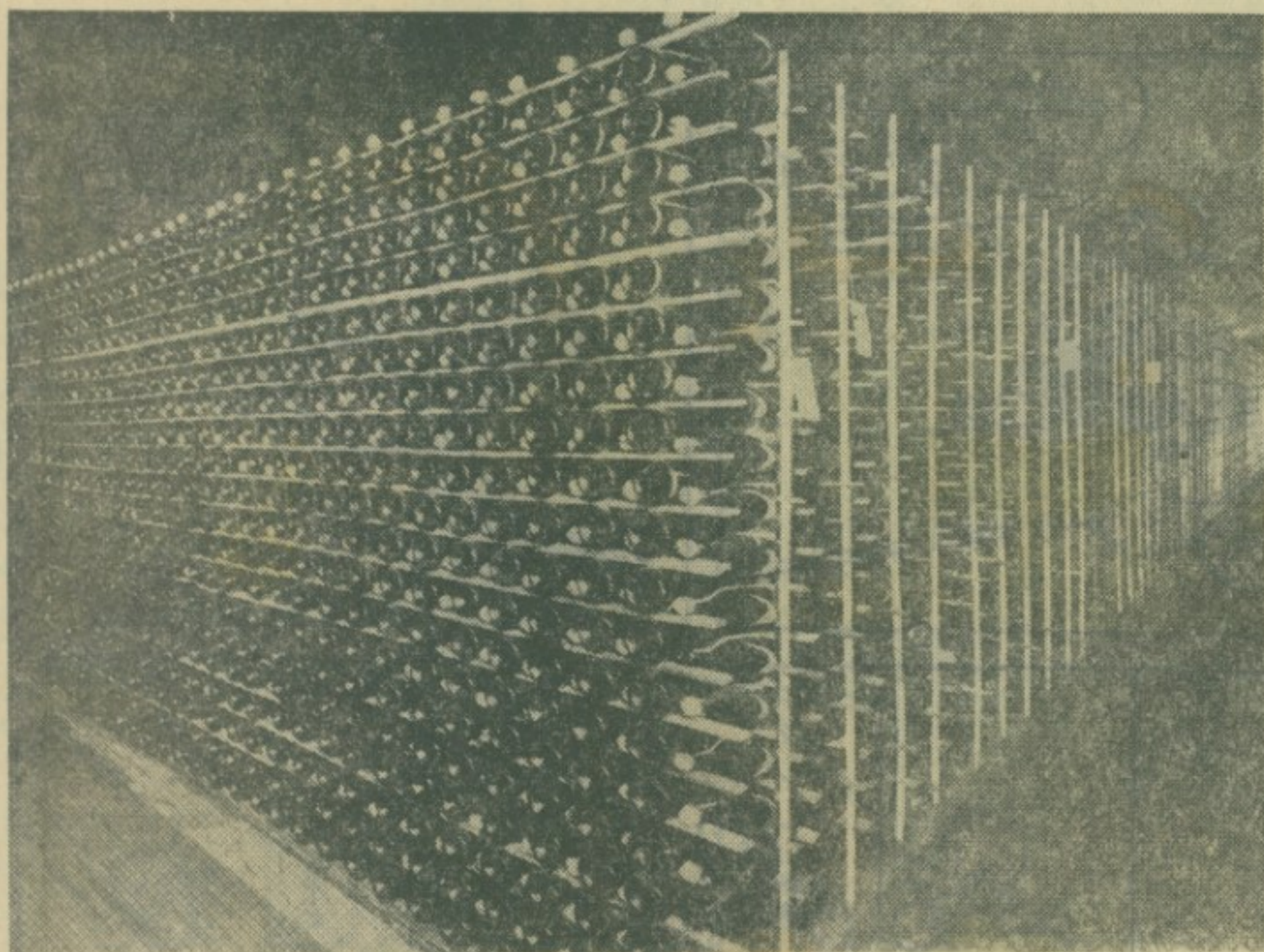
ИЗРАСЛА ИЗ ЈЕДНОГ ЗИДА ЦВЕТАЛА ЈЕ ПРЕ 2 СЛИЧНЕ БИЛОКЕ ГАЈЕНЕ У САКСИЈИ У ВАШТИ ЦОЗЕФЕ БЕРЛЕР ИЗ КРЕД КЕРА (ОАД)

ПЛАВА КРАБА

КОЈА ЖИВИ У ЦРВЕНОМ МОРУ КРАЈ СИНАЈСКОГ ПОЛУОСТРВА УГРИНЕ АКО СЕ САМО 2 МИНУТА НАЛАЗИ ВАН ВОДЕ

МАТАСИКИ ДУЖД
ФРАНЧЕСКО МОРОЗИНИ
(1678 - 1694)
УВЕК ЈЕ СА СОВОМ НОСИО МОЛИТВЕНИК — ДАИ КЊИГА ЈЕ ИМАЛА САМО КОРИЦЕ А У ЊЕНОЈ ШУПЉИНИ НАЛАЖИО СЕ ПИШТОМ

МИЛИОН И ПО БОЦА ВЕРМУТА ЛЕЖАЛО ЈЕ ПРЕД САМИМ НОСЕМ НЕМАЦА ГОТОВО ПУНЕ ДВЕ ГОДИНЕ, АЛИ СКРОВИШТЕ НИЈЕ ОТКРИВЕНО

Немаца. Да би се направио добар вермут потребно је око 200 разних трава и кора дрвећа (ради укуса и боје) и три до четири године. А свима је било јасно да ће сав тај дугогодишњи труд читавог села пасти у воду ако се Немци до чепају вермута.

У почетку је било предложено да сваки становник сакрије код себе онолико флаша колико може. Али када су израчунали испало је да би на тај начин преостало милион боца. Онда је неко предложио да се искористи стари подрум који није био употребљаван више од деведесет година. Подрум је био запуштен али ако се мало уреди и споља направити лажни зид, нико од странаца неће посумњати да се ту нешто крије.

Идеја је примљена са одушевљењем. Међутим, кад су мало боље размислили схватили су колики је то ризик. Јер за тајну би знало цела варошица а чим толико људи зна нормално је да је неко може одати, било случајно или намерно.

Док су они још о томе расправљали стигла је вест да су Немци ушли у оближњу ва-

рош Цунео и да се већ сутрадан могу очекивати у Санта Виторији. Више се није могло чекати. Одмах су отворили стари подрум и бацили се на његово уређење. На срећу вен тилација је још била исправна.

Од тог тренутка варошица је личила на прави мравњак. Помагали су сви, чак и деца. Подрум је био веома велик. Како је који део уређиван, тако су доношене флаше и слагане. Цео тај дан, целу ноћ и цело пре подне сутрашњег дана, све док Немци нису стигли, становници Санта Виторије нису прекидали посао. Сви су били тако заузети да нису имали када да мисле ни на шта друго сем на то како спречити Немце да не опљачкају град.

Али главни посао још није био завршен: требало је направити лажни зид који је морао да изгледа исто тако стар као и околни да Немци не би приметили да је ту нешто рађено. И када су веровали да им је сав труд пропао, срећа им се насмешила. Ко зна из којих разлога Немци су се,

Изненада је наишла велика опасност оданде одакле се нико није надао — из самог подрума где су лежале флаше. Наиме, међу флашама је било и таквих у којима вино још није било преврело и оне су почеле да експлодирају. Изгледало је да се у подруму води прави рат. Експлозије су биле тако гласне да су их Немци могли лако чути. Због тога су се становници смењивали „на стражи“ код Немаца, пили су заједно са њима и певали што су гласници могли да би надјачали експлозије флаша.

И тако су становници Санта Виторије живели у страху од јесени 1943. па све до краја априла 1945. године када су у варошницу стигли савезнички војници. Први је ушао у варошницу један новозеландски официр коме су мештани поклонили боцу вермута. Попијте то — рекли су му — имамо их још у подруму милион и по. Одмах после тога лажни зид је порушен а мештани појурили у подрум да виде шта је са боцама. И мада је притичан број боца експлодирао, ипак је највећи део остао нетакнут а то је значило да мештани нису морали да се плаше за своју будућност пошто им је вермут једини извор прихода. За тајну хиљаду људи, жена и деце сазнала је цела Италија. Овај догађај је уколико чуднији што су Италијани познати као врло приљивни људи.

УВЕК ЈЕ ПОНЕКИ МЕШТАНИН ЗАГОВАРАО НЕМАЧКОГ СТРАЖАРА ДА ОВАЈ НЕ БИ ЛУТАО ОКОЛО И СЛУЧАЈНО ПРОНАШАО САКРИВЕНЕ БОЦЕ ВЕРМУТА

У Северној Италији налази се стара варошица Санта Виторија с кућама јачичканим на једном брежуљку. Градић има око хиљаду и сто становника. И зачудо тај се број нити повећава нити смањује већ генерацијама. Толико становника имало је ово место и за време II светског рата кад ова прича почиње.

У малој вароши каква је Санта Виторија нема тајни међу становницима. Људи се тако добро познају да је немогуће сакрити било шта. А управо овај градић, као мало

КОЛЕКТИВНА ТАЈНА

Постало је пословично да се каже: чим за неку тајну знају двоје то више није тајна. Да није увек тако сведочи овај догађај који се збио у току прошлог рата.

који на свету, може да се похвали да у том погледу представља изузетак. Јер, мада су сви становници знали за постојање милион и пет стотина хиљада боца вермута, они су готово две пуне године ту тајну крили од Немаца који су били окупирали варошницу после капитулације Италије.

Санта Виторија је пре другог светског рата била добро позната у свету по свом чувеном вермуту. Околни брегови прекривени су брижљиво гађеном виномом лозом од које се прави најбољи вермут на свету. Ово пиће је прва почела да производи породица Цинцано још пре сто педесет година и она је била власник фабрике вермута. Али, у ствари цело село је радило као једна велика задруга.

Почетак рата варошица није уопште ни осетила. Јер, влади је било стало до њиховог вермута који се добро продавао у иностранству. И сем неколико младића који су добровољно ступили у војску сви остали становници су остали код својих кућа и даље се бавили својим уобичајеним пословима — гађењем винове лозе и производњом вермута.

Тако је варошица живела нормалним животом све до јула 1943. године када су савезници почели искрцавање у Италији.

Исте јесени Италија је капитулирала и Немци су окупирали целу земљу. За становнике Санта Виторије долазак окупационе војске значајно је само једно — како сакрити милион и по боца вермута од

рош Цунео и да се већ сутрадан могу очекивати у Санта Виторији. Више се није могло чекати. Одмах су отворили стари подрум и бацили се на његово уређење. На срећу вен тилација је још била исправна.

Од тог тренутка варошица је личила на прави мравњак. Помагали су сви, чак и деца. Подрум је био веома велик. Како је који део уређиван, тако су доношене флаше и слагане. Цео тај дан, целу ноћ и цело пре подне сутрашњег дана, све док Немци нису стигли, становници Санта Виторије нису прекидали посао. Сви су били тако заузети да нису имали када да мисле ни на шта друго сем на то како спречити Немце да не опљачкају град.

Али главни посао још није био завршен: требало је направити лажни зид који је морао да изгледа исто тако стар као и околни да Немци не би приметили да је ту нешто рађено. И када су веровали да им је сав труд пропао, срећа им се насмешила. Ко зна из којих разлога Немци су се,

ОДЕЛО ЗА ОВЦЕ

Познато је да се од овчије не губе режину и калоричне праве одела, али да и овце носе одела то је новост. Један фармер из Северне Енглеске дошао је на идеју да своје овце обуче у јутене капуте. Ови капуте чувају овце од велике хладноће

те не губе режину и калоричне праве одела, али да и овце носе одела то је новост. Један фармер из Северне Енглеске дошао је на идеју да своје овце обуче у јутене капуте. Ови капуте чувају овце од велике хладноће

ХУМОР

— МАМА, ТАТА БИ ХТЕО ДА ИДЕ СА ТОВОМ И СА МНОМ У БИОСКОП.

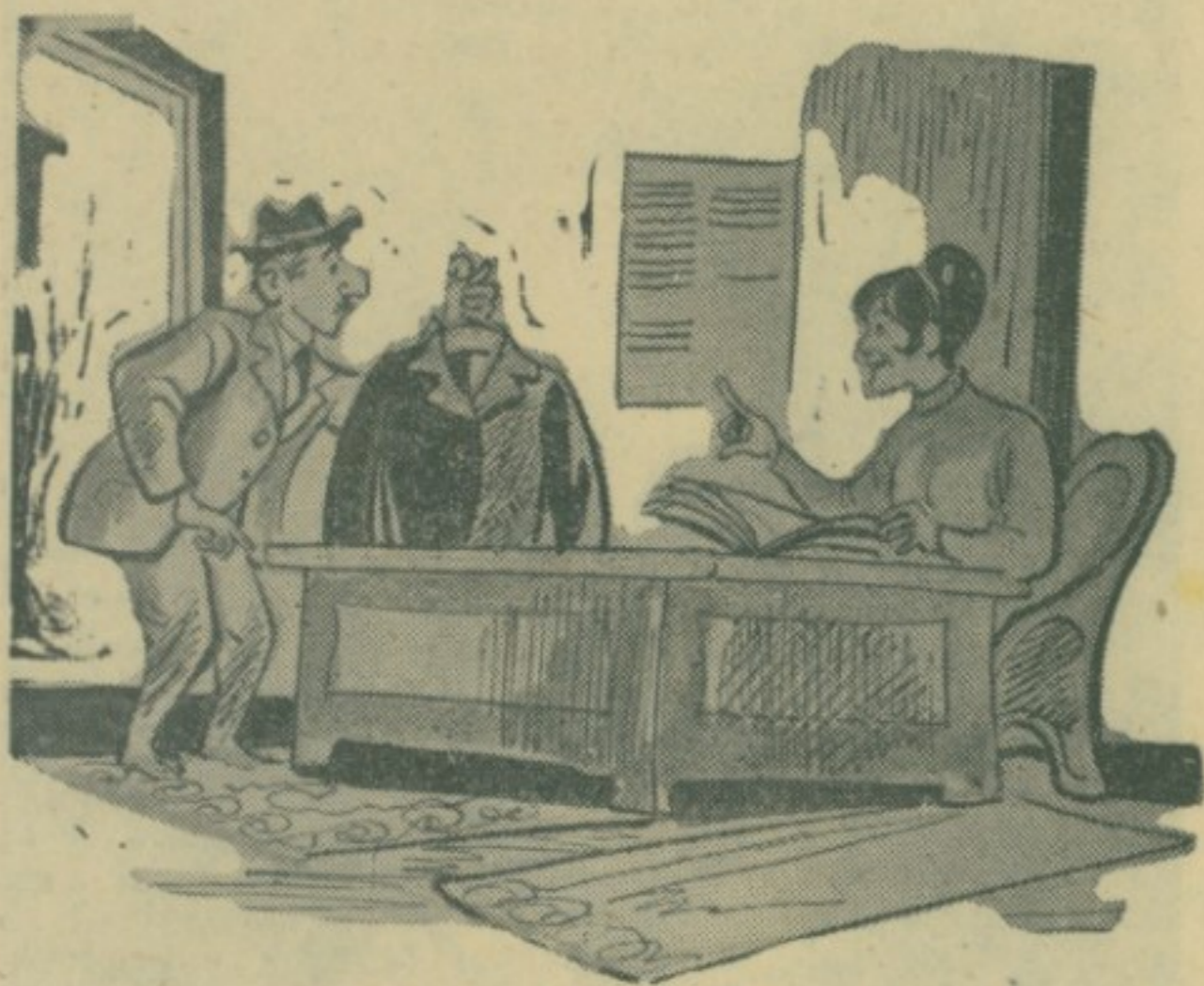
— ВЕРУЈЕМ ДА СТЕ ИЗНЕНАЂЕНИ ОВИМ СУСРЕТОМ.

— ТАТА, МАМА БИ ХТЕЛА ДА ИДЕ СА ТОВОМ И СА МНОМ У БИОСКОП.

— АЛА ВОЛИМ ОВЕ МОДЕРНИСТИЧКЕ ИЗЛОЖБЕ.

ТАКСИШПЕД.

САОВРАЂАЈЦИМА НИДЕ НИЈЕ ЛАКО.

ИНТЕРЕС ЈАЧИ ОД ПРОГРЕСА

ПРОНОЛОСЦИ И ИЗУМИ У КАНТИ ЗА ОТПАТНЕ...

Звучи невероватно, али је истинито: многа открића која би човечанству могла донети велику корист стављена су намерно у запећак и можда никада неће бити искоришћена. Патенти и прототипови разних машина и уређаја потискују се да не би угледали светлост дана. То су открића која се у капиталистичком друштву сматрају некомерцијалним, јер обезбеђују производима велику трајност или се, пак, ради о идејама које би у неком занимању и врсти делатности изазвали праву револуцију.

Велике компаније често откупљују такве патенте само да би спречиле да се производи направљени по њима појаве на тржишту. То је увек случај када такав производ или машина не обезбеђују произвођачу довољну зараду. Прототипови кућа од челика и метала приказани су у Енглеској и Немачкој још пре 15 месеци. Куће су изазвале дивљење како лепим изгледом тако и техничким решењима. Готово је извесно да би њихова цена била два пута нижа од цене одговарајућих кућа начињених од класичних материјала ако би се оне серијски производиле. Али, против ових кућа су нарочито архитекте и грађевинска предузећа: ако би се отпочело с њиховом производњом куће би се могле куповати на кредит као аутомобил, челична индустрија би направила огроман посао а грађевинска предузећа би могла да затворе врата. Стога су она откупила патенте за грађњу челичних кућа и одложила их у фиоку...

Још пре 10 година у Немач

кој су произведене изванредно трајне и отпорне аутомобилске гуме с којима би се могло прелазити и 100.000 до 200.000 километара. Њихова цена не би била виша од цена садашњих гума. Патент је откупљен, али се све фабрике добро чувају да отпочну са производњом „вечитих гума“. Разлог: оне не би обезбеђивале довољан профит.

Сличан је случај са разним горивима пронађеним још пре 50 година, која су и јевтинија и боља од садашњих али им је једина мана што доносе мању зараду. Такво је гориво звано макнонин добивено од угља које садржи мале количине угљеника. Само су понека од „некомерцијалних“ открића успела да се пробију на тржиште. Таква је случај са ципним лампама које се напајају електричном енергијом у колу струје и немају батерија, са најлоном и другим синтетичким материјалима које су трајне и јаке. Међутим, закон профита је и код ових производа јачи од пословног морала. Неки врстама најлона се намерно додају материје које не умањују лепоту њиховог изгледа али их чине мање трајним.

ЕКСПРЕС ЧИШЋЕЊЕ

Однео сам мантил на хемијско чишћење. Лепушкаста службеница уз љубазан осмех ми рече:

— Одећу у светлим бојама не примамо на експрес-чишћење.

— Експрес и не тражим.

— Нисте опарали дугмад.

— Не би ли се овде, можда, нашле маказе или жилет?

— Не. — Осмех се није изгубио са њеног лица.

Још више је блистао кад сам се вратио.

— Ова мрља је од црног вина. Не можемо да примимо. Код куће сам, уз помоћ сусетке, уклонно мрљу врелом водом.

У предузећу за хемијско чишћење опет је заблестао осмех као сијалица од сто свећа.

— Од какве масноће је ова мрља? Уље? Бутер? Сладолед? Означите врсту масноће да знамо чиме да је очистимо.

Још једном се вратих кући. Није ми пошло за руком да

утврдим врсту масноће, али сам мрљу одстранио бензином.

Овога пута чинило ми се да се још љубазније смеши.

— Молим вас склоните се са светлости. Ово је, очигледно, мрља од крви. Јесте ли довели потврду?

— Какоу потврду?

— Од криминалистичке полиције, из лабораторије. Потврду о истоветној крвавој групи.

— Чије крви?

— Ваше и оне на мантилу.

— Не мислите, ваљда, да сам неког убио?

Службеница се смешила. Још једном пут под ноге. Код куће сам, опет уз помоћ сусетке, очистио мрљу.

— Тако, сад је све у реду — још једном ми се насмешила на крају — али зашто бисте дали на чишћење сасвим чист мантил?

Дугмад ми је пришила сусетка.

Уређује: Паја Патак

**Ква
Ква**

Попај и музико

— Да, то је истина, али лачили сте мог ујака а ја сам његов наследник.

Није изгубио

— Рајо, виче Паја, ти си постао страшно неваљало. Ето, не можеш сакрити, сигурно си се тукао... немаш два предња зуба...

— Нисам, ево их код мене у ципу.

Зоблуца

Понај није волео да није, али му се то једне вечери десило. Кад је дошао кући, легао је наопак у кревет. Ноге је ставио на јастук а главу доле. Ујутру кад се пробудио сам са собом разговара:

— Баш сам глуп. Целу ме ноћ болоо зуб, а ја мислио да је жуљ.

То није важно

Паја Патак улази озарена лица у ординацију једног лекара и каже:

— Хиљаду пута вам хвала докторе. Не можете да замислите колику сте ми услугу учинили.

— Али ја вас уопште и не познајем, никад вас нисам лечио — чуди се лекар.

Професионална деформација

Једна путница телефонира касно увече Шиљи портиру и узбуђено каже:

— У мојој соби се налази миш.

Бунован Шиља одговори јој на то:

— Не секирајте се ништа, госпоно, сутра ујутру ћу му дати да попуни пријаву.

ПАДА... ПАДА... ПАШЋЕ...

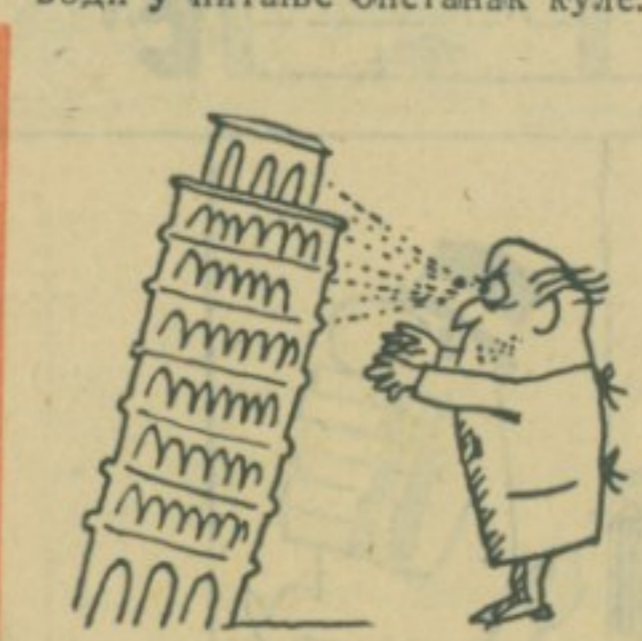
Сто педесет хиљада бачви земље с брда Голоте доведено је на пет стотина бродова и сасуто под темеле будуће катедрале и осталих грађевина које су имале да сачињавају комплекс „Кампо-Санто“. Тако су, једним потезом, неимари дали читавом грађевинском комплексу потребну „светлост“ а његовим темељима — чврстину. Живописна Пиза, која је у 12 веку постала трговачко средиште средњовековне Италије, није јалила средства за подизање споменика архитектуре који би били достојни њене величине. У то време читаву територију града, опасану утврђеним зидинама, била је густо насељена. Био је слободан само један забачен кутак на тој територији. И одлучено је да се велелепна катедрала подигне на том месту. Само, претходно је требало скрећути ток речице која је протичала у близини и која је повремено плавила околну земљишта. И „преко седам мора“ донета је земља за темеље.

Њење куле-звоника прекидано је неколико пута и завршено је тек 1350. то јест 206 година после почетка радова. Већ од другог спрата кула је грађена са корективима: стубо-

метара. На тај начин још у току грађења осовина куле до била је свој карактеристичан нагиб. Стално слегање терена повећава угао нагиба и доводи у питање опстанак куле.

... АУТОМОБИЛИСТЕ

... ХИПНОТИЗЕРА

... ТРГОВЦА

... ДРЕСЕРА ПАСА

ви на јужној страни зидани су виши од оних на северној. Ти корективи износили су на другом спрату 3, на грећем 4, а на четвртном 7, на 5 осам, на 6 девет, на 7 — 14 санти-

Откако су се у штампи почеле појављивати вести о могућности рушења чувене криве куле у Пизи, из свих крајева света почели су да стижу савети и од стручњака а и од

добронамерних лаика како да се кула спасе или исправи. Међутим, потпуно исправљање криве куле у Пизи је немогуће због природног нагиба њене осе. Задатак се састоји у томе да се кула учврсти у положају у коме се сад налази и да се спречи њено даље нагињање. У најбољем случају могло би се говорити само о њеном делимичном исправљању, управо о враћању у положај који је имала пре неколико десетина година.

Предлози о спасавању највеће знаменитости Пизе су, као што смо већ казали, најразличитији: од оних који се ослањају на стручно знање и техничко искуство па до таквих који за позадину имају само добре жеље и машту. Ево најједноставнијег и „најскромнијег“ предлога: „Треба поткопати темеље на оној страни на коју кула није нагнута и тада ће се она сама од себе исправити“. Следећи предлог је маштовит и очигледно потекао из жеље да се кула и спасе и учини још лепшом: „Требало би на северној страни кули доиздати велике и издржљиве балконе на које би се могле поставити тешке декоративне скулптуре — про тивтегови“.

Ни карикатуристи нису „заобили“ тему о кривој кули у Пизи. Од хумористичких цртежа објављених у листовима и часописима широм света могао би се саставити читав албум. И у њима налазимо много оригиналних предлога за спасавање куле. Све зависи од тога ко каквим очима посматра овај проблем. Погледајте приложене цртеже и видећете решења с тачке гледишта...

КОНКУРС

ЗА НАЈБОЉИ ДЕЧЈИ ЦРТЕЖ

Уредништво „Политикиног забавника“ расписује конкурс за најбољи дечји цртеж ученика и ученица основне школе, а награђује и школе које покажу најбољи колективни успех.

Цртеж може бити направљен на основу прочитане песме или приче или на слободну тему из природе, живота града, завичаја итд.

НАГРАДЕ УЧЕНИЦИМА

Прва награда	20.000 динара
2 друге награде по	15.000 "
5 трећих награда по	10.000 "

Осим тога сваки успели цртеж који буде објављен до краја године после конкурса наградиће се са по 2.000 динара.

НАГРАДЕ ШКОЛАМА

5 школа које покажу најбољи колективни успех биће награђене по 30.000 динара.

10 школа са по пет комплета малих радионица израђених у Фабрици дечјих играчака у Изоли.

20 школа са комплетом уљаних боја.

Ученици који желе да учествују на конкурс треба да пошаљу цртеже на адресу: УРЕДНИШТВО „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ — Београд, Цетињска број 1, IV спрат.

Последњи дан пријема радова је 15. мај 1967. године, а резултати конкурса биће објављени у „Политикином забавнику“ од 3. јуна 1967. године.

Жири ће прегледати цртеже и доделити награде.

На полеђини цртежа напишите јасно и читко име и презиме, наведите у који разред идете и како се зове школа, као и место у коме живите.

На коверти или омоту у коме се шаље цртеж такође наведите тачну ознаку: „За конкурс“, а позади тачну и потпуну адресу.

Скреће се пажња да цртеж који не буде имао тачну, потпуну и читко исписану адресу неће бити узет у обзир. То важи и за ученике и за школе. Исто тако неће се узети у обзир цртежи израђени оповком, него само тушем или бојама. Упозоравамо учеснике конкурса да није дозвољено прецртавати туђе цртеже.

УРЕДНИШТВО
„ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“

ЕЛ ГРЕКО

СЛАВНИ СЛИКАР ОТКРИВЕН 300 ГОДИНА ПОСЛЕ СМРТИ

МУДРА ОПОМЕНА

У једној електричној централној у Норфолку, у Енглеској, истакнута је табла са опоменом: „Жице су високог напона. Смртоносно је додиривати их. Прекршитељ се кажњава до 18 месеци затвора.“

ПОСЛЕДЊИ — ПРВИ ОЛИМПИЈАЦ

Последњи познати учесник на првој (обновљеној) олимпијади у Атини 1896. године Енглец Џорџ Робертсон не давно је умро у 94. години. На првој олимпијади он се такмичио у бацању диска.

Ел Греко, кога данас сматрају једним од највећих сликара свих времена, био је готово сасвим непознат читаво три века после своје смрти. Када је 1881. године од конзерватора мадридског музеја Прадо тражено да изложи Ел Грекова дела, он се одлучно супротивно називајући их „апсурдним карикатурама“. Почетком овог века, 1902. године, појавила се историја уметности из пера једног од угледних ауторитета у овој области у којој Ел Греко ниједном речи није споменут. А дело је имало 700 страница.

Ел Греко, који у читавој историји уметности значи једну од великих и изузетних појава, поново је откривен почетком овог века у Паризу. Било је то доба пуне побуне против традиционалног сликарства. Сезан, Моне и други борили су се за слободу облика, боје, игре светлости... Ел Греко који је живео 300 година раније одликовао се са тако оригиналном и модерном сликарском визијом као да је био њихов савременик. Они нису могли оста-

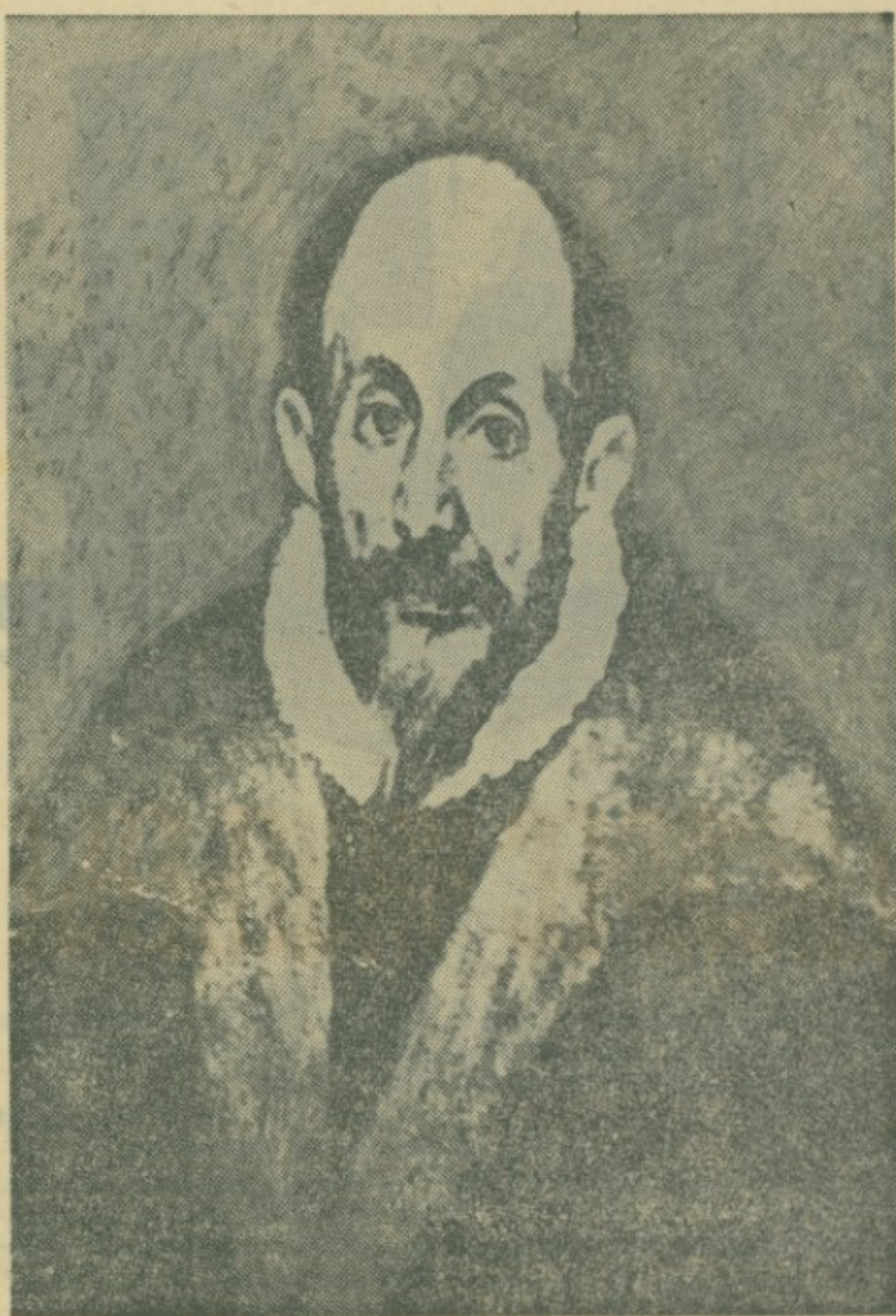
ти равнодушни према његовој узбуњеној машти, надахнутим ликовима и сликама испуњеним унутрашњим животом. Одушили су се свом духовном оцу проневши његову славу широм света.

Ел Греко као да је предосећао да ће тек далака будућност припадати њему. Мада је за живота постигао у сликарству некад мањи а некад већи успех, он сам био је потпуно свестан своје изузетне вредности. Говорио је: „Моја небески чиста дела продају се знатно испод своје вредности. Извесно је да ће ме у будућности сматрати за једног од највећих генија сликарске уметности“. И време је показало да је био у праву.

Ел Грека Шпанци сматрају за једног од својих највећих сликара а он је у ствари по пореклу Грк. Рођен је око 1540. године у Фоделосу код Кандије, на острву Криту. Његово право име је Доминикос Теотокопулос, Ел Греко је његов надимак и на шпанском значи Грк. Прво образовање је добио у манастиру Св. Катарине на Синајској гори. У осамнаестој го-

дини обрео се у Венецији. Своје сликарско мајсторство усавршавао је у Тицијановој сликарској школи где је између осталог, изучио вештину мешања боја. Неколико година касније отишао је у Рим. Било је прошло тек неколико година од Микеланђелове смрти. Видевши нагелности из композиције Страшног суда у Сикстинској капели, коју су у то доба осуђивали многи Италијани, кажу да је изјавио „Уништите све то. Насликаћу вам нешто чедније а још дивније“.

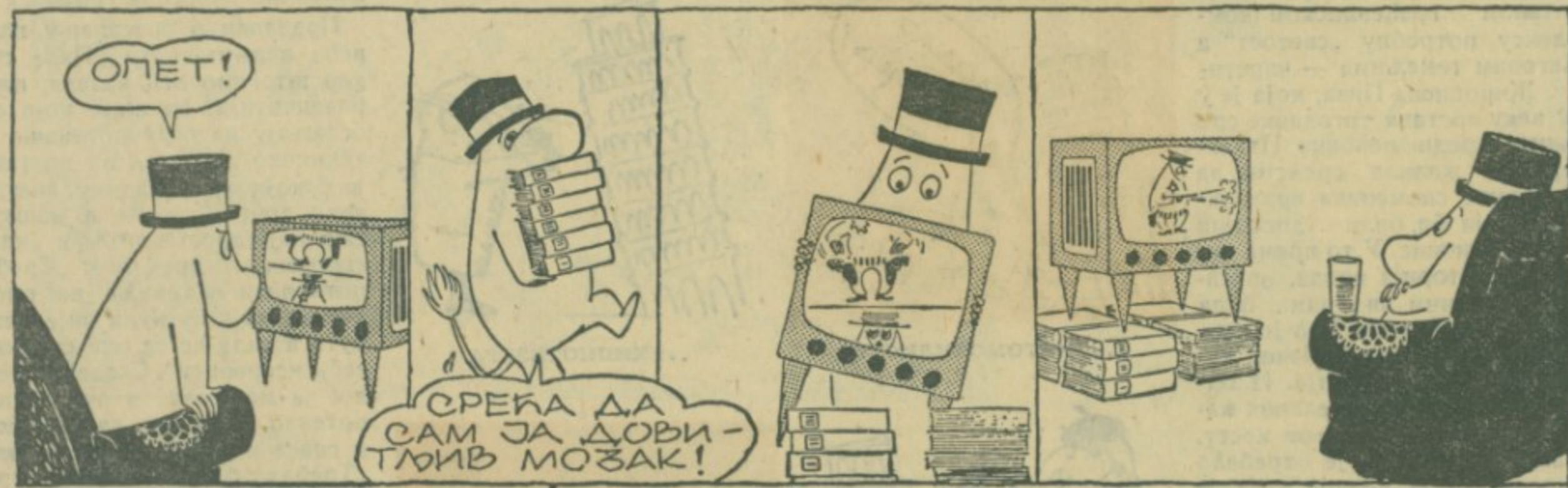
Ове речи запечатиле су његову судбину у Риму, који је ипак изнад свега обожавао Микеланђела свог великана кичице. Тако је Ел Греко напустио вечни град. Запослење је нашао у Толеду, бившој сјајној престоници древне Шпаније. Добио је поруџину да украси живописом зидове нове цркве Санто Доминго ел Антигуо. Тада је сликар имао 36 година. Толедо и његове лепоте су га у тој мери опчинили да више никада није напустио град у коме је проживео још 37 година. Странац-дошљак постао је прави интерпретатор

Шпаније, посебно Толедо. Животна сапутница му је била Јеронима де ла Куевас, која му је родила сина. Хорге Мануела, који је завршио неке очеве слике и углавном репродуковао у различитим варијантама поједина Ел Грекова дела. У познатом Ел Грековом делу „Сахрана војводе од Оргазе“ његов се син види у првом плану. Из чепа де чака вири марамица на којој је Ел Греко на грчком написао „ово је моје дело“. За нимљиво је да је Ел Греко по

обичају свог времена често пресликавао своја платна. Тако је дело „Свети Фрања у заносу“ насликао 80 пута! Кад је Ел Греко 1614. године умро, дуговао је кирију за три године и непосредно пре тога распродао је готово сав свој намештај да би исплатио повериоце. Његов ковчег је сахрањен у једној малој цркви која је касније порушена тако да од Ел Грековог гроба није остало ни трага.

МУМИН И ТВ

РАТ ЦИКЛОНИМА

Известан број метеоролога сматра да би се ракете којима располажу армије света могле да употребе у мирољубиве сврхе на разне начине, а по њиховом мишљењу оне би биле ефикасно средство и за бробу против урагана.

Овај разарајући олујни ковитлац који се у разним земљама различито зове (циклон, ураган, тајфун итд.) убија људе, руши куће, пустоши обале, потапа бродове на пучини итд.

Благовремено откривање циклona и правца њиховог кретања представљало је до сада једину одбрану од њих. То је омогућивало да се становници угрожених области на време упозоре.

Циклони се откривају на тај начин што авиони улећу у њихово средиште, а то није нимало лак посао и пун је опасности. Многи пилоти плаћу су животом своју храброст. Они који успеју да се „увуку у циклон“ извештавају стручњаци метеоролошких станица и становништво о брзини и правцу кретања цикло-

на. Захваљујући оваквим мерама број жртава од циклona се смањило за 50 до 80 одсто, а материјалне штете за 10 одсто.

У ове сврхе употребљавају се и вештачки сателити типа „тирос“ на којима се налазе камере које прецизно снимају стање у атмосфери и преносе снимке на земљу.

Све ово представља пасивну одбрану од урагана. По мишљењу неких научника сада треба приступити мерама да се униште урагани, а то може да се постигне пре него што се урагани створе.

Неки амерички техничари предложили су да се циклони директно нападну ракетама које нису напуњене експлозивом у ратне сврхе, него хемијских средствима која делују на жаришта циклona у атмосфери. Ракета би просто била избачена и улетела у тај центар, па у зачетку угушила ураган. Стручњаци сматрају да ће овај поступак бити у тој мери ефикасан да се и те како исплате материјални трошкови који нису мали.

АНТИЧКИ СВЕТ

Диодор Кромос назван Дијалектик, грчки филозоф из 4. века пре наше ере, умро је за време једне научне дискусије. Стари хроничари тврде да је умро од стида што пред својим ученицима није могао да побие аргумент изнесен против неког његовог тврђења.

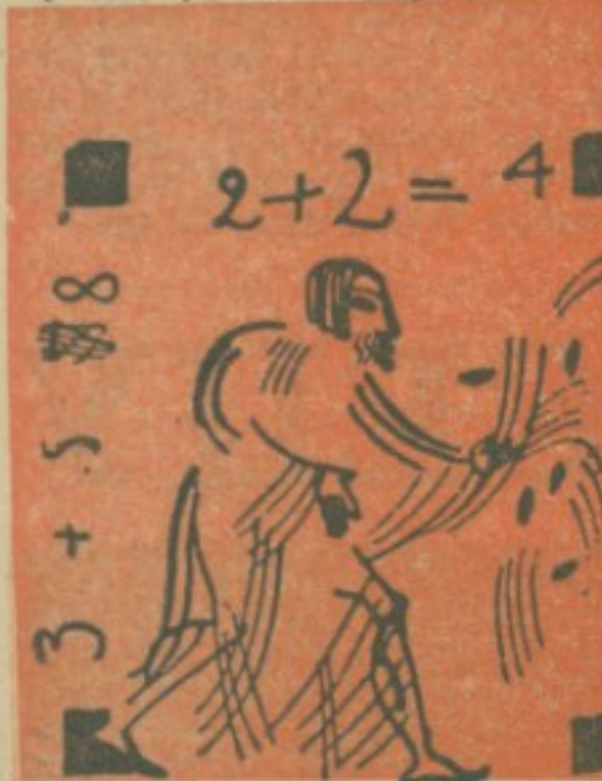
Становници античког Крита када су желели да неког

прокуну молили су богове да му пошаљу неку рђаву навичку или порок.

У старој Атини сматрали су да су особе које лако и

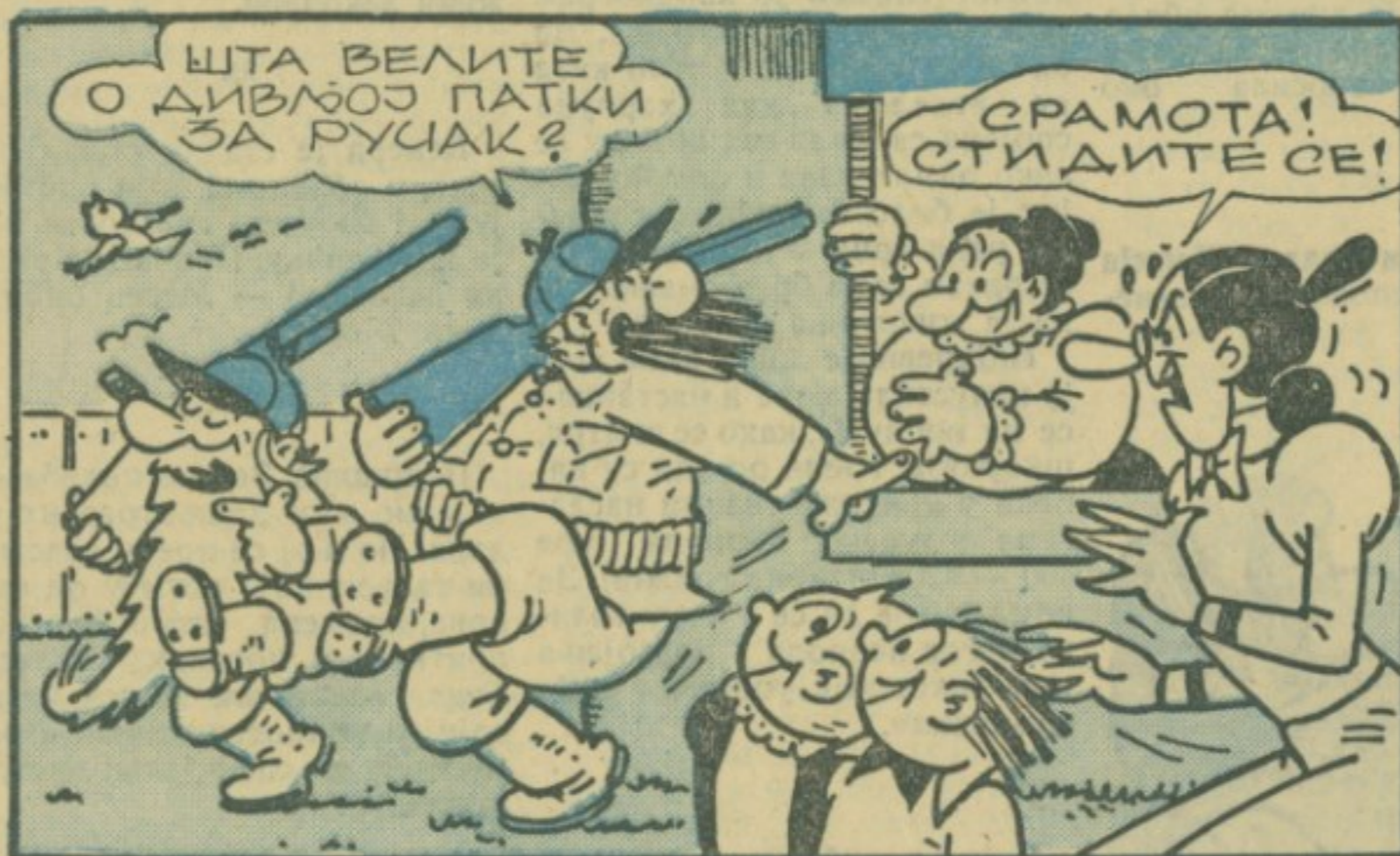
спретно повезују пруже у снопове надарене за математику.

УЗБУНА У БАНЦИ

Директор банке у Монреалу дошао је тог јутра као и обично на посао. Оно што је угледао ушавши у предворје натерало је поштованог дирек

тора да се следи од ужаса: сви његови службеници стајали су лицем окренути зиду. „Гангстери“ — прошаптао је директор и појурio ка телефону. После неколико минута у банку су улетели полицајци наоружани до зуба. Али, чиновници банке радили су мирно на својим местима. Истрага

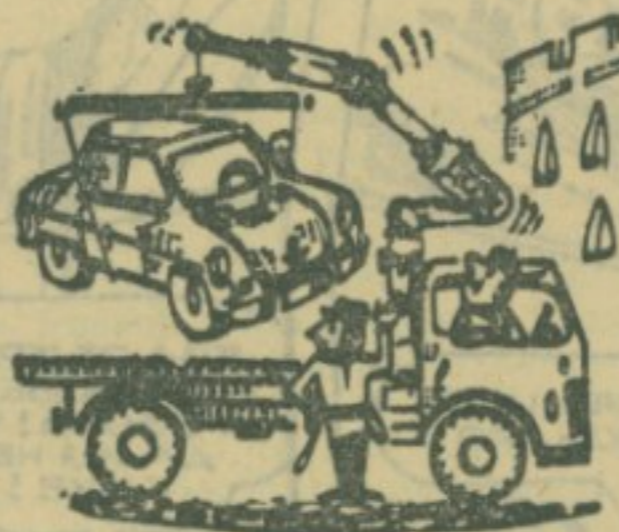
КОНКУРЕНТИ

Војни пилоти добили су опасну конкуренцију. Два малишана, Марк и Том Далисон из грофовије Суфолк у Енглеској, конструисали су ваздушни змај који је достигао висину од 400 м и тако нехо-

тице угрозио безбедност полетања реактивних авиона са оближње војне базе. Управа аеродрома решила је да нађе компромисно решење са својим малим конкурентима. Пилот Брајен Хејвард позвао је дечаке у базу где до тог тренутка није ступила нога ни једног цивила и направио с њима малу интересантну шетњу показавши им различите летачке машине. Дечаци су заузврат обећали да не ограничити висину летења својих змајева. Обе уговорне стране са задовољством су се зауставиле на максималној висини од 60 м.

„ДОЂОХ, ВИДЕХ, ПОБЕДИХ...“

Ове историјске речи изговорио је у своје време Гај Јулије Цезар и њих су недавно сетили његови потомци, читање две хиљаде година после

тога. У складу са заветом славног римског војсковође, полиција главног града Италије увела је нов начин борбе с недисциплинованим возачима који остављају своје аутомобиле тамо где је паркирање забрањено. На место прекршаја стиге ауто-дизалица на коју се помоћу хидрауличног крапа подиже аутомобил-преступник и преноси у полицију. Дођох, видех и победих! Заиста, просто и практично.

ИСПРАВКЕ

У 791. броју „Политикиног забавника“ од 25. фебруара 1967. године објављена је вест: „Опет кула вавилонска! У вести се, поред осталог каже: „У Багдаду намеравају да изграде нову Вавилонску кулу високу 360 метара. Према предању, исто толико је била висока библијска кула...“ Од нашег старог читаоца добили смо исправку у којој се каже да је кула била стварно висока 90—92 метра.

Ово није први пут да ми пишемо о Вавилонској кули. У нашем листу број 671 од 7. новембра 1964. године објавили смо велик напис: „Облакодери Вавилона“. Тамо пише: „Сматра се да је цела кула представљала прави облакодер античког доба висок 92 метра“.

Што је дошло до нетачности узрок је оно „према предању“ јер увек кад то напишемо или кад кажемо: како кажу... прича се... и тако даље тиме скидамо одговорност за тачност. Видимо да нисмо имали право, па овим исправљамо грешку и поткрепујемо је и подацима из енциклопедије Ликовне уметности у којој пише: „Библијски торањ имао је базу у облику квадрата са странама од 91,5 метра, а толико је износила и његова висина“.

У чланку „Партизански курири“, који је објављен у 791. броју од 25. фебруара, поткрале су се две грешке. Прва је односи на Љубицу и Сеју Гардашевић. У загради је одштампано: „Стрељани су их четници 1942. године“. У ствари, стрељана је само Сеја. Сада у овој исправци додајемо да је стрељан и њен брат Радовац Гардашевић. Друга грешка односи се на Милоша Кадовића. Погрешно је одштампано Милош Радовић.

ДА МИ СТЕ ЗНАЛИ?

Дужина обала Антарктиде, залеђеног континента око Јужног пола, по најновијим подацима износи 30.000 км! Од тога на стеновите обале отпада 2.400 км, а на залеђене 27.600 км. Проучавањем је утврђено да је дужина обала Антарктиде пре залеђивања континента износила око 26.000 км.

У шпанском граду Денија подигнут је споменик посве-

БОЈЕ У НАЗИВИМА РЕКА

У називима многих река одражава се типична боја њихове воде или особености обала (беле, жуте или црвене стене, зеленило), мада оне немају увек директни смисао. Веома су познате реке: Бела, Хоангхо (Жута река — у преводу с кинеског), Рио-Негро (Црна река — на шпанском). Немогуће је избројати све реке чија су имена повезана са бојом њихових вода или обала. На пр. само у Горковској области (СССР) тече око 30 река које се називају Црна или Црнка. Уопште, изгледа да је то име (Црна) најбројније међу „обојеним“ рекама. Црна, на вијетнамском Да, је десна притока Црвене реке. Карасу — Црна вода (на турском) је један од изворних кракова Еуфрата.

Упоредо са називом Црна распрострањен је назив и Црвена: Колородо — назив три велике реке у Америци; Ред Ривер (на енглеском Црвена река) је такође назив трију река опет у Америци; Црвена река је најзначајнији ток у Северном Вијетнаму; Кизил Ирмак је Црвена река у Турској итд.

Многе реке се називају Бела: Бела — лева притока Каме; Бели Нил (на арапском Бахр-ел-Абиад); Аксу — бела вода (на турском), лева притока Тарима; Сефидруд — Бела река (на иранском) у Ирану итд.

Није мали број река које се називају Жута: Хоангхо у Жута вода) у Казахстану; Јелоустон (Жутокамена — енглески назив) — десна притока Мисурија, итд.

МОРСКИ ВОДОПАД

Постоје и реке с именом Зелена: Јешил Ирмак (на турском) у Малој Азији; Грин-Ривер (енглески — Зелена река) — десна притока Колорада. Најзад, постоји и Плава — Плави Нил (на арапском Бахр-ел-Азрек).

Ко је још чуо да постоји водопад — у мору?! Па ипак он постоји, а налази се у заливу Кара-Богаз-Голу у Каспијском мору. Залив има кружни облик и површину око 20 хиљада кв. км. Он је спојен са морем уским природним каналом. Залив је плитак и вода у њему брзо испарава. Зато он „привлачи“ воду из Каспијског мора. Лети у Кара-Богаз-Гол улази кроз канал 1000 м³ воде у секунди. То је више него што тада Сава има код Београда.

У уском и кратком каналу, који спаја залив са морем, образује се најпре брзак, а затим се вода руши у залив вертикално са висине од 4 метра. Шум тог морског водопада чује се на удаљености од десетак километара у пустињи која окружује залив Кара-Богаз Гол.

ћен — локалној клими! На великом гранитном монолиту налази се огроман термометар и натпис: „У нашем граду је лепо време, сува клима и тишина, као на острву Мианорки“.

Жан Пол Рене француски морнар хтео је да на дан своје свадбе у граду Сенос на југу Француске задиви своју невесту и госте. Он је искочио из авиона падобраном са намером да се спусти пред цркву. Не прорачунавши добро бризину ветра смели морнар слетео је право у рибањак по којем су пливале пловке!

Пол Д. Вајт, амерички кардиолог снимко је кардиограм кита у тренутку гњурања. Да би се то постигло у тело кита су испалена два харпуна спојена са ужадима која су се лако одмотавала и помоћу којих је било омогућено снимање рада срца. Утврђено је да се ритам срца брзо смањило када је животиња заронила.

Најдрвније живо биће које је напустило море и настанило се на копну је, како се сматра, шкорпија. Њени остаци су нађени у континенталним наслагама силурског периода (пре 400 — 420 милиона година). За нимљиво је да се у току толико дугог периода постојања тело шкорпије уопште није променило.

Највећа дубина са које се узима вода за пиће износи 2.138 м. То је дубина једне од артезијских бушотина у Аустралији.

Мореуз Босфор у току последњих девет векова залеђи-

вао се само 8 пута. Тада је могуће пешице прећи из Европе у Азију.

Рт Африка није у Африци него на крајњем североистоку Камчатке (СССР). Такво име добио је у знак сећања на руску крстарицу „Африка“, са које су 1822. године обављена хидрографска проучавања Беринговог мора.

Најдужа пукотина настала због земљотреса има дужину од 700 км. Она се појавила у Монголији 1957. године. Познати су случајеви да су се такве пукотине од земљотреса поново затварале, при чему су многи људи и животиње били живи закопани.

Венера је стално обавијена густим облацима који одбијају око 60 одсто светлости која пада на њу. Поређења ради да наведемо — Месец одбија само 7 одсто.

Површина Земље колеба се не само због земљотресних удара. По њој се крећу еластични таласи, који потичу од циклуса, промена атмосферског притиска и морских таласа. Такви еластични таласи називају се микросеизмички, а региструју их специјални инструменти.

У СССР је под шумама 1.200 милиона хектара, а резерве дрвне масе износе 60 милијарди м³. То је више од једне трећине дрвне масе на Земљи.

Темза је, као што знате река у Енглеској. Али, постоји и река истог имена у СССР. Она није толико велика као она у Енглеској. Налази се у сливу реке Том у Кемеровској области.

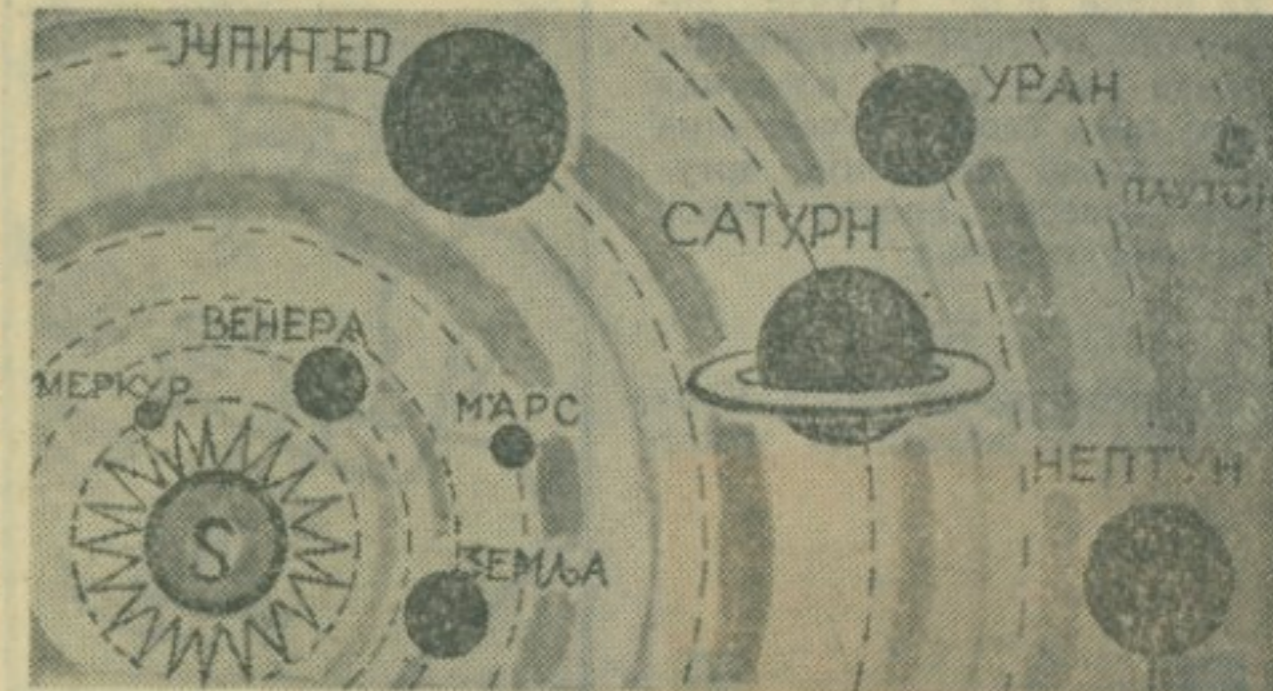
Конго је водом најбогатија река Африке. То зна свако ко је завршио основну школу. Али, мало је људи који знају да река Конго постоји и у СССР. Она тече по Тенџинском рејону Магаданске области и представља десну притоку Колиме. Свој назив добила је од јакутске речи „конгај“, која значи „тиха“.

Средњи ниво Светског мора (свих мора и океана на Зем-

љи) повисо се од 1900. до 1950. године за 6,1 см на рачун отапања ледених маса на Гренланду и Антарктику.

Острво Сејбл, које се налази у северном Атлантику, око 150 миља (око 280 км) од обале Нове Шкотске, називају острвом настрадалих бродова. За последњих 100 година у близини острва изгубило је живот око 10 хиљада људи. Поуздано се зна да је ту претрпело катастрофу 505 бродова. Ветар, олује, променљиво време — све то је утицало на многобројне катастрофе које су забележене у близини острва Сејбл.

О ВЕНЕРИ

Венера је после Сунца и Месеца најсветлије небеско тело које се види са Земље. Она се никада не види током целе ноћи. Венера се види као вечерња „звезда“ неколико часова после заласка Сунца, или се као јутарња „звезда“ појављује пре изласка Сунца. Због тога је у нашем народу називају „звезда Вечерњача“ или „звезда Даница“. Некада се сматрало да су то два различита небеска тела, а не једна те иста планета.

Прозлаз Венере преко Сунчевог диска је прилично ретка појава. После проласка телескопа овај пролаз је проматран 1631, 1639, 1761, 1769, 1874, и 1882. године. Следећи пролаз Венере преко Сунчевог диска догодиће се 8. јуна 2004. и 6. јула 2012. године.

Ломоносов, велики руски научник, открио је постојање атмосфере на Венери за време њеног проласка преко Сунчевог диска 1761. године.

Венера је удаљена од Сунца просечно 108 милиона километара, што износи 72 одсто растојања Земља — Сунце. Зато Сунце загрева Венеру готово два пута више него Земљу.

Пречник Венере износи око 12.400 км, тј. 356 км је мањи од Земљиног. Њена маса сачињава 81 одсто Земљине масе. Зато би човек, који је на Земљи тежак 70 кг, угледао на ваги са опругама да је на Венери тежак само 59 кг.

О МЕСЕЦУ

Број прстенастих планина — циркова на видљивој страни Месеца достиже бројку од 35 хиљада. Пречник највећих циркова је око 300 км.

Највиши планински врх на Месецу достиже 9 км, што представља двестоти део Месечевог полупречника. Највиши врх на Земљи — Чомолунгма — издиже се само за седам стотинити део Земљиног полупречника.

На Месецу постоји тзв. Плавни енд, који се издиже над својом околином око 300 м, а дужина му је преко 100 км.

На Месецу постоје „мора“, „океани“ и „језера“ али у њима нема воде. Ти називи наслеђени су од науке у 17. веку. Тада су научници први пут започели да посматрају Месечеву површину кроз телескопе. Сматрали су да су светлије површине на Месецу заиста водене.

Грб СССР спустила је на Месец друга совјетска космичка ракета 14. септембра 1959. године. Ракета је пала у „Море киш“ на видљивој површини Месеца, недалеко од кратера Архимеда, Аристида и Аутолика.

Најсветлији објект на Месецу је централно узвишење у кратеру Аристарха. Најтамијнији део за време пуног Месеца на површини Земљиног сателита је дно циркова Грималдија и Ричиолија.

На површини од око пет милиона км² на супротној са Земље невидљивој страни Месеца, на једном снимку који је направно „Зонд — 3“ у јуну 1956. године, избројано је: 4 кратера са пречником преко 200 км, око 20 кратера са пречником од 100 до 200 км, 100 кратера од 20 до 50 км и преко 400 кратера са пречницима од 10 до 20 км.

ЧИЧА ТОМИНА КОЛИБА

БОЛЕСТ МАЛЕ ЕВЕ СЕ ПОГОРШАВАЛА. ЈЕДНОГ ДАНА ЗАТРАЖИЛА ЈЕ ОД ОБЕЛИЈЕ ДА ЈОЈ ОДРЕЖЕ НЕКОЛИКО ПЛАВИХ УВОЗКА.

ШТА РАДИШ ТО ОБЕЛИЈА?

ЈА САМ ЈЕ ЗАМОЛИЛА ДА МИ СКРАТИ КОСУ... ТОЛИКО ЈЕ ИМАМ... ТЕШКА МИ ЈЕ НА ГЛАВИ... И ЗАТИМ, ХТЕЛА САМ ДА УВОЗКЕ ДАМ...

ТИ ЗНАШ КОЈИКО ВОЛИМ ТВОЈЕ УВОЗКЕ, МИЛА! НЕ СЕДИ ИХ... НЕ ЖЕЛИМ ДА БУДЕШ ЛЕПА КАД ИЗИЈЕМО КАД ИЗИЈЕМО У ШЕТЊУ...

СИРОТИ МОЈ ТАТА, ЈА СЕ НИКАД ВИШЕ НЕЊУ ШЕТАТИ...

ЗАШТО МИ ПОВОРИШ ТАКО СТРАШНЕ СТВАРИ, МИЛА?

ЗАТО ШТО ЈЕ ТО ИСТИНА, ТАТА! И АКО СЕ НАВИКНЕШ НА ТУ МИСАО... БИЋЕ ТИ ЛАКШЕ КАД СЕ РАСТАНЕМО!

УНИНИ МИ НЕШТО, ТАТА! ДОВЕДИ ОВАМО СВЕ НАШЕ РОБОВЕ! ХТЕЛА БИХ НЕШТО ДА ИМ КАЖЕМ... ДОК ЈОШ ИМАМ СНАГЕ!

УНИНИ ТО, РОЂАКО!

ЕВА ЈЕ ТРАЖИЛА ДА ПОВОЗЕМ СВЕ РОБОВЕ! ЖЕЛИ ДА ИМ НЕШТО КАЖЕ!

КАКВА БЕСМИСЛЕНА ИДЕЈА?

ДОЖИВЉАЈИ У БРАДИМА УРТА И ПИШЕ Б.ЛОБАЧЕВ

БРАСЛАВ РАБАР

Попут других најпознатијих шахиста у свету и име Браслава Рабара нашло је место у „Шаховском свезнању“, речнику штампаном пре три године у 120.000 примерака у Совјетском Савезу. Ево шта је на странама 313. и 314 ове значајне шаховске публикације написано:

Рабар Браслав (Југославија) (р. 1919) — интернационални мајстор од момента увођења звања. Звање лац. мајстора добио је 1945. на првом послератном првенству државе. Од тог времена учествовао је на 11 првенстава, често постижући високе резултате. Године 1951 (VII првенство) освојио је звање шампиона, 1953 делио је 1—3 место, али је у допунском меч-турниру био други. У више махова учествовао је на међународним такмичењима. Најбољи резултати: Луцерн 1949/50, 2—3; Сан-Паоло 1952, 1—2; Опатија 1953, 3; 1954. године поделио је 2—3 место на зонском турниру у Минхену и стекао право да учествује на Међузонском турниру 1955. године где је поделио 14—15 место. Учесник IX—XI Олимпијаде, I екипног првенства Европе, мечева СССР—Југославија, III међународног турнира ЦШК СССР. Аутор је књига о отварањима и низа брошура.

Али, пут до шаховског имена је био дуг, тежак и пун занимљивих доживљаја. Он је почео оног дана кад је шесто годишњи дечак Браслав прекинуо игру с врњацима, поглед су му кроз прозорско окно привукле шаховске фигуре које су повлачили гости каванице „Јадран“ у Загребу, на Илици где је становала његова породица. Гледајући тако црно-бела поља и фигуре које су руке играча хитро преносиле с поља на поље, заволео је игру којој ће касније посветити свој живот. Ипак, у Аматерски шаховски клуб, који је пре рата био најјачи у Загре-

бу, закорачио је тек кад му је било шеснаест година. До тада је играо шах повремено у школи на острву Крку где је учио гимназију.

Летње ферије је проводио у Загребу где му се први пут пружила прилика да учествује у шаховском такмичењу. Његов први наступ био је за клуб „Уранија“ који није био регистрован, али је имао чланове и зборно место у бифеу „К срцеку“. У најактивније чланове овог клуба убрајао се његов старији брат Мислав који је млађег Браслава једног летњег дана убацио у шаховску екипу „Ураније“ за меч против познатог Аматерског шаховског клуба. Пред Браслава су постављени формулари и сат. У њима је неiskusни шахиста неочекивано добио још једног противника. Сећајући се тог дана он каже: „Писао сам само своје потезе, друга колона је остала празна. Сат ме је збуњивао, па сам у заставици гледао више него у партнера“. Шахисти из „Ураније“ изгубили су свих осам партија и пре него што су се растали довели су черст заклучак: никада више неће играти са сатовима! Следећег лета дошло је до реванша између два клуба — али како је речено — без сатова. Овога пута резултат је био повољнији чему је допринео и реми који је начинио гост са Крка.

У то време Аматерски шаховски клуб организовао је летњи тренинг-турнир осредњег састава на коме је Браслав, као гост, решио да окуша срећу. Прву партију је добио. У дечачкој машини почели су да се роје најлепши планови. То је била његова прва победа над чланом неког шаховског клуба. Али, у даљем току турнира његови планови почели су да се руше и од лепих снова остало је — само претпоследње место. Иза њега налазио се само његов парт-

нер из првог кола за кога је накнадно сазнао да је постао члан клуба један дан пре почетка турнира!

За шаховску каријеру Браслава Рабара преломна је била 1935. година или тачније лето кад је одлучио да напусти гимназију на Крку и активније се посвети шаху. Није заборавио на школу. Уписао се у Трговачку академију у Загребу и поред школских носио је са собом и прву шаховску књигу до које је дошао — „Шаховска отварања“ од Котрча на немачком. Почео је да савлађује шаховску теорију, ре-

довно тренира у шаховском клубу и бележи прве успехе: постао је првак клуба 1937. године, а наредне године на Националном аматерском турниру у Осиеку надохват руке била му је мајсторска титула. У последњем колу играо је са Шишком, дошло је до прекида партије, али је позиција за Рабара била добијена. Милутин Рајковић, који је у исто време и играо на турниру и био новински извештач, послао је својој редакцији извештај да смо у Рабару добили новог шаховског мајстора. Шаховска богиња Каиса међутим овога пута се поиграла са млавокосим младичем: он је погрешно у наставку партије и постигао реми. Дошло је до деобе места са Лешником и меча у коме је Рабар претрпео пораз а Лешник постао нови мајстор.

Стан Браслава Рабара пун је шаховских трофеја и књига. Ипак, две ствари су му нарочито драге. На Дубровачку олимпијаду, где је имао апсолутно најбољи резултат — 9 поена из 10 партија — поднео га дар Фабрике пољопривредних машина „Змај“ из Зе-

муна, лик друга Тита у рељефу. Поклон је стигао после завршене Олимпијаде Шаховском савезу Југославије где му је касније уручен. Златан сат је драгоцену успомену из Сао-Паола 1952. године. Хектор Росето није дошао на партију у последњем колу, изгубио је, без борбе, а Рабар је сам освојио прво место, награду и златан сат. После два часа Росето је стигао у салу. Код Рабара је дошла делегација са молбом за сагласност да Росето ипак одигра партију коју је по шаховским правилима већ изгубио. Рабар је пристао, али је Росето постигао реми, иако је за партнера имао слабијег играча, па је то било доволно да сат по други пут дође у исте руке.

Рабар данас ради на образовним емисијама Радио-Загреб, а у слободном времену је активан шаховски радник и директор Центра за унапређење шаха у Загребу. Сада ради на спремању шаховског убедника за телевизијску шаховску школу, па ће се његов лик ускоро опет појавити на малом екрану.

Правила у примени

Шаховска правила долазе до изражаја на шаховском турниру, поготову ако дуже траје, као што је то био случај у Врњачкој Бањи. Шампион Пољске за 1966. годину Јиржи Костро приликом прекида партије са мађарским интернационалним мајстором Ласлом Барцаием ковертирао је потез скакачи и други његов скакач. Правила су неумољива, па му је судија записао нулу без даље игре. Ту једину жалбу турнирски одбор је одбио. У духу правила такмичења играчи из исте земље морали су да одиграју међусобну партију последњих 5 кола, да би се отклониле свака евентуална сумња у објективност постигнутих резултата.

БУРЕ БЕЗ ДНА

Новелијус Торкватус из Медиоланума, данашњег Милана, могао је да не скидајући пехар са уста испије три конгија (један конгијус 3,28 литра) вина. Новелијус је због тога добио надимак Триконгијус. Плиније је забележио да је Новелијус Торкватус једном приказао своју неутољиву жеђ и пред римским императором Тиберијем (42. пре наше ере — 37. наше ере).

ПРЕМА ВРЕМЕНУ И ОДЕЛО

Када увече у 21,30 час објављује прогнозу времена Ен Алдред, спикерка енглеске телевизије обучена је у складу с климатским приликама које се очекују. Има пет различитих опрема: купаћи костим (су

во и топло време), високе чизме и рибарска шапка (влажно време), кишобран и кишни манџи (кишовито), вуњена капа за скијање (снег), крзнени мантил и шубара (јака хладноћа).

Необичан избор

Када је Аристотел имао 62 године јако је ослабио, па су данима многи ученици долазили код њега и молили га да одреди себи наследника. Његова предавања слушали су многи добри ђаци, али су се нарочито истицала двојица: Теофраст и Еудем.

Теофраст је био родом са острва Лезбоса, а Еудем са Родоса.

Аристотел је удовољио жељи својих ученика, али на мало необичан начин. Прво им је рекао да вино које сада пије није добро за његово здравље, па их замоли да му набаве чувена вина или са Лезбоса или са Родоса.

— Ја бих вас молио, рече Аристотел, да ми набавите и једно и друго вино, па које ми буде пријало ја ћу га пити.

Ученици су набавили вино и Аристотел је пробао и једно и друго, па је на крају рекао:

— И једно и друго вино је укусно и питко, али је, чини ми се лезбоско много пријатније.

Ученици су одмах схватили шта је Аристотел рекао. Избегавало је да помене имена људи, али је оцењујући вино изабрао и наследника: Теофраста са Лезбоса.

Да не заборави освећу

Када је Дарије, персијски краљ, чуо да су Атињани заузели и спаљили Сард, главни град либијског царства, замолио је богове да му помогну да се освети Атињанима, а своје робу наредио је да му увек за време ручка три пута каже:

— Господару, сети се Атињана.

WALT DISNEY РОБИН КРУСО

Листа читалаца

Прво, честитам вам 15-годишњицу листа и желим пуно среће и напретка у даљем раду. Исто тако желим да се дописујем са својим вршњацима. Мој хоби је скупљање марака и разгледница. — Славица Јагодић, Скопље, Улица 518, бр. 10.

Хтео бих да похвалим „Забавник“ и да му пожелим много успеха у даљем раду, желим још стрипова и вести о новим проналазима, за нас мало старије. Ваш сам редован читалац. Желим да се дописујем са друговима и другарицама из земље и иностранства. Језик: српскохрватски и немачки. Скупљам разгледнице и марке, волим спорт, филм и музику. — Слободан Митровић, Ваљево, ученик IV разреда Средњотехничке школе — Машински одсек М 42, Ваљево.

Желим да вам као стални читалац честитам петнаестогодишњицу издавања нашег цењеног листа. Читам га од 1956. године, тачније откад сам пошао у први разред. Његова садржина и оригиналност су ме привукли. Да вам пожелим пуно успеха сматрам да је сувишно, јер „Политикин забавник“ је најсадржајнији забавни лист, који у сваком погледу може да забави читаоца. Честитам и на постигнутом угледу који је стекао код старих и младих читалаца захваљујући својој лепој садржини. — Ивица Ракић, 17 година, Нови Београд, Отона Јуланчића 49.

Користим прилику да вашој редакцији честитам 15. рођендан „Политикиног забавника“. Редовно га читам. Имам 17 година. Скупљам марке и разгледнице, волим музику и филм. Моји певачи су Милва и Адамо. — Миленције Ђорђевић, II разред Учитељске школе, Крушевац, Јупска 11.

Драги Забавниче, веома ценим твоје поучне и занимљиве странице, које ми у слободном времену пријичавају изузетно задовољство. Желим ти и даље много, много успеха и поздрављам све твоје јунаке од Шиле па до Гордона. — Драгослав Николовић, Скопље.

Желим да се дописујем са друговима и другарицама из СССР. Скупљам марке и разгледнице. — Јовица Комшић, ученик VIII разреда основне школе Сремска Митровица, Сутјеска улица 99.

Ученица сам. Имам 15 година. Желим да се дописујем са друговима и другарицама широм наше земље на енглеском и српскохрватском језику. Скупљам разгледнице. — Љиљана Максимовић, Шабац, Хајдук Станка 48.

Желим да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и иностранства. Имам 14 година. Мој хоби је скупљање марака и разгледница, а такође и „Политикиног забавника“. Језик дописивања: српскохрватски, македонски, француски и руски. — Здравко Глигоровски, Скопље, Партизанска 79/12.

Дописивала бих се са љубитељима забавне музике и филма. Имам 17 година. — Зорица Нешић, ученица II разреда Економске школе, Ђилане, Космет.

Желим да се дописујем са својим вршњацима широм Југославије. Нарочито волим спорт. Имам 16 година. — Божидар Милачић, Ваздухопловна гимназија „Маршал Тито“ I ф, Мостар.

Имам 10 година. Мој хоби је скупљање поштанских марака. Редовно читам „Забавник“. — Виктор Лилчић, Ђорче Петров, Улица Мавровска број 21.

Желим да се дописујем са вршњацима из наше земље и иностранства. Имам 15 година. Скупљам разгледнице и фотографије филмских глумца. Волим и спорт. — Божидар Анђеловић, Глогоњ, код Панчева, „4. октобар“ 30.

Желео бих да се дописујем са друговима и другарицама из целог света. Имам 15 година. Мој хоби је скупљање разгледница и маркица. — Николије Тараћ, Основна школа „4. октобар“, Глогоњ, Панчево.

Желим да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и иностранства. Имам 13 година. Скупљам разгледнице и фотографије глумца. — Стојанче Анђеловић, Основна школа „4. октобар“ 30, Глогоњ код Панчева.

Желим да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље и иностранства. Имам 17 година. Мој хоби је скупљање разгледница, слика филмских глумца, а волим и спорт. — Младен Лепан, Сремска Митровица, Улица Мишкинова 105.

Желим да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље. Вавим се спортом, а нарочито фудбалом. Скупљам разгледнице и марке. Језик дописивања је српскохрватски. — Нецир Љођа, Пећ, Сутјеска ул. бр. 22.

Стални сам читалац вашег занимљивог листа. Желим да се дописујем са друговима и другарицама из земље и иностранства на српскохрватском и енглеском језику. Мој хоби је скупљање разгледница, маркица, салвета и слика глумца. Имам 13 година. — Јасна Кос, Београд, Кумановска ул. бр. 18.

Желим да се дописујем са друговима и другарицама из земље и иностранства (Француска), пошто имам намеру да ове године идем у Париз. Занима ме филателија, а волим модерну музику и филм. Језик дописивања српскохрватски и француски. Имам 17 година. — Ели Таубер, ученица II разреда гимназије, Сарајево, ЈНА 15.

Читам „Забавник“ још од своје четврте године, тј. откада сам и научно да читам. Дописивао бих се са друговима и другарицама из земље и то првенствено са онима који воле књижевност, музику и филм. Желео бих да постигнем нешто на пољу тих уметности. Имам 17 година. — Бранко Димитријевић, Ваздухопловна гимназија „Маршал Тито“ П-А, Мостар.

Стални сам читалац вашег листа. Имам 18 година. Скупљам разгледнице и волим забавну музику. — Љубисав Илић, ученик III разреда Техничке школе, Ниш, Дебарска ул. бр. 2.

Редован сам читалац вашег листа. Желео бих да се дописујем са друговима и другарицама широм наше земље. Имам 18 година. — Радосав Радосављевић, ученик III А разреда Грађевинско-техничке школе, Вратунар.

ПИОНИРИ У РАТНОМ ВИХОРУ

из једног шумарка где су Немци били сместили своју опрему понесе немачки пиштољ и да га преда друговима из штаба Ужичког партизанског одреда.

партизана и четника, деца су развили прозоре на кући четничког командата Кукољца, а другом приликом командир дечије чете је потегло револвер на неке опанчаре што су скупо продавали опанке сиротињи.

Деца из чете су учествовали и у другим акцијама као на пр. паковању дувана „Партизан“ у монополу, разношењу дувана друговима на фронт, одлазили су више пута са комесаром за исхрану у Босну где су куповали жито за партизане, ишли су камиониона на фронт код Љубовије и преносили запаљиве боце за борбу против немачких тенкова.

ци и курири партизанских одреда.

У Санџаку се такође осећала активност бораца најмлађег узраста. Забележено је да је крајем 1941. у Новој Вароши био формиран „Дечји савез“. Центар око кога се окупљала омладина у варошици био је дом културе. Ту су давале приредбе, одржавали састанци и конференције, па су се у дому почела окупљати и деца. Гледајући шта раде њихови старији другови, деца су почела припремати свој хор, увежбавати скеचे, учити рецитације и др. Иницијативу за покретање оваквог рада, дали су поред осталих: Шабанија Мусић, Нада Бековић, Тихомир Љубић, Љиљана Стевовић, Шемса Мусић, Нада Буришић, све деца млађа од десет година. После краћег времена било је организовано око 50 деце — основаца. Деца су се преко целог дана окупљала у дому, а увече би долазили у одређено време ради одржавања проба.

Видевши да се деца окупљају и да њиховој организацији треба дати неки садржај рада, СК КПЈ је одредио скојеву Ленку Николић, првог познатог пионирског руководиоца, која је свакодневно долазила деци, причала им о партизанима, учила их да певају песме, помагала им у припремама за приредбу и друго.

О раду овог „Дечјег савеза“ сачувани су зидне новине, команде места из Нове Вароши у којима се износе неки детаљи о раду дечако-пионира. У тим зидним новинама поред осталог је писало:

„... Пре 20 дана неколико дечака и девојчица закуцало је на врата друга команданта у жељи да и они потпогну борбу својих старијих херојских другова партизана. Молили су дуго команданта да им се да једна скромна соба у којој би се скупљали сваки дан они, најмлађи партизани. И они траже начина да помогну борбу која је на путу да свима донесе слободу, па и њима — деци, на којима ће се сутра издати те мељ нове заједнице. Друг командант им је изашао у сусрет. Следовала је њихова приредба — само за вршњаци. И све је било као код одраслих: улазнице, доброволни прилози, скупили су 47,5 динара, као своју прву помоћ фронту. На вратима собе коју им је одредио друг командант лепршала се партизанска застава и натпис: „Дечји савез“.

Када су се наше снаге крајем 1941. повукле из западне Србије, прешле реку Увац, која одваја Санџак од Србије, запоселе нове положаје, болница је смештена у селу Радојевићама, недалеко од Велике Вароши. У болници је било доста рањених партизана. Бригу о рањеницима водили су чланови пионирског одреда, који су формирали борци прве Златарске чете. Сваког јутра дечаци и девојчице доносили су им млеко и друге понуде. Тачно по списку знало се дежурство када ће ко испекати дрва и наложити ватру у просторијама болнице. Одлазили су завајаним путевима у село и сакупљали добровољне прилоге за рањенике. Дечаци су на прелима одржавали свој програм: певали партизанске пес

ме, рецитовали и изводили краће скечеве. Оваква активност пионирског одреда трајала је све до фебруара 1942. када су окрепљене јединице пошле за Босну. После тога у село долазе четници, врше притисак на дечаке, батинају их али дечаци су и даље били активни и пружали велику подршку партизанским групама које су деловале у позадини непријатеља. Као чобани малишани су свакодневно носили герилцима храну и обавештавали их о кретању непријатеља. Пионери су били неуморни и у другим акцијама: у разношењу плаката, извештаја и другог пропагандног материјала, из кога је месно становништво могло да сазна о борбама и победама партизана, о неуспеху непријатељских офанзива и друго.

Мало је било наших одреда 1941. у Србији, а и касније, у којима није било и нај-

млађих дечака. А колико их је тек било у позадини на извршавању и таквих задатака за које је била потребна не само умешност већ и велика храброст. Малишани у позадини се сврставају у чете или „Дечје савезе“. Међутим, име „пионир“ и назив „пионери“, у сачуваним документима први пут се помиње 1942. године и то на ослобођеној територији Црне Горе, Горског котара, Босанске Крајине, Лике и Кордуна. Скојевска организација још од првих дана устанка у Србији водила је бригу о најмлађима. „Омладинска борба“, орган СКОЈ-а у свом првом броју, који је изашао новембра 1941. у ослобођеном Ужичу писала је следеће о раду са најмлађим:

„... Данас школе не раде, јер се ми налазимо у рату, али ипак окупљајте оне најмлађе, учите их да читају и пишу, да негују свој народни језик и да својим укућанима и друговима читају о борбама и народном покрету у целом свету, о данашњем и сутрашњем животу омладина који треба да јој да све оно што јој припада, а у првом реду да је наоружа знањем и да јој омогући културан живот...“

Међу ретким сачуваним документима који описују прве дечје акције јесте чланак „Омладинског покрета“, листа црногорске омладине од 1. фебруара 1942. под насловом „Наши пионери“:

„Народноослободилачка борба већ уплиће у своје херојске и стваралачко коло и трећи пас Црногораца. Наши најмлађи другови, дечаци из села Подбраћа, општина Вражо

У јесен 1941. једна група Руса, немачких заробљеника, била је распоређена на рад у фабрици цаква у Младеновцу. На машинском одељењу фабрике радио је 14-годишњи дечак Миодраг Јевтовић — Бата, родом из села Ковачева. Малиша се брзо спријатељио с групом руских војника. Једног дана донео им је

селачка одела, кришом су изашли из фабрике, и заједно отишли у Коосмајски партизански одред.

На ослобођену територију у западној Србији 1941. дечаци и девојчице стварали су своје чете. Једна таква чета била је формирана у Бајиној Башти. По угледу на одрасле партизане који су се обучавали на ливадама и савлађивали основне појмове из војне обуке то су чинили и деца. Чета је обухватала све дечаке из варошине од 8 — 14 година којих је било око тридесет. У чете су примана сва деца, без обзира да ли су им родитељи били у партизанима или четницима. Дечаци су се развијали у стрелце, вршили јуриш, бацали „бомбе“ и изводили низ других вежби.

Проглашавали су за „оружје“ разне зарђале предмете, који су њима личили на пушке, бомбе и митраљезе. Сви су имали партизанске капе са петокраким звездама а командир чете Мирко Милановић имао је прави револвер. Чета би се састајала свако вече на зборном месту и онда би дефиловала кроз варошницу и певала партизанске пресме. Чета је учествовала и у прослави октобарске револуције.

„Борба“, која је тих дана излазила у ослобођеном Ужичу писала је о овој чети како се дисциплиновано понаша и у свему делује као нека одбрана чета одраслих момака.

„... Песму су прихватили и сви најмлађи, који са дрвеним пушчицама, кад не могу ништа више, желе бар да својом дечијом радошћу помогну велику борбу коју води данас цео српски народ, за своју част, за своју слободу, за бољу, лепшу и светлију будућност. Гледамо свако вече ту чету веселих малишана, који марширају у строју са дрвеним пушчицама, и дечијим рукописом исписаним транспарентима: „Живела слобода!“ „Смрт издајницима!“ „Доле допови!“ „Доле петоклонаши!“

После дефила улицама града чета би вршила „јуриш“ на бивше среско начелство и друге акције према договору. Када је избио сукоб између

Драгиша Вуксановић — „Корчагин“ из Драгославаца код Краљева, напустио је родитељску кућу у првим данима устанка 1941. и отишао у партизане. Овај догађај нашао је место у књизи Родољуба Чолаковића „Записи из ослободилачког рата“. Мада је Чолаковић бележио само крупније догађаје и личности, он је ипак у поглављу „У одреду Јован Курсула“ записао ове редове:

„... Данас око подне доживели смо један радостан и избудљив догађај. У чету која се стално налазила при штабу дошао је пре неколико дана повисок, мршав и слабуљав дечак из оближњег села. Пошто му је било тек четрнаест година штаб га није хтео да прими, али он је, склапајући руке пред њим толико мољно команданта Павла да остане у одреду, да овај није имао срца да га одбије. Малишан је био у догору, оружје није носио, него је ложио ватру, доносио воду, трчао у село, стално се налазио на очима неком од старешина, не би ли добио неки задатак...“

Затим Чолаковић описује свечаност која је обављена када је малишан добио оружје и пристанак родитеља да може остати у одреду:

„... Борци су разнежено гледали дечака под оружјем чије је лице било некако свечено, само су му се кестенеаве очи сипале. Осетио сам жељу да му приђем, да га загрлим и пољубим, као рођеног сина. У тај час устао је командант одреда Павле, пришао дечаку, пружио му руку и озбиљно ка зао: „Е, па нека ти је срећно, друже борче“.

Корчагин је касније извршио по специјалном упутству команданта одреда низ тешких и одговорних задатака као курир и извиђач.

У историји Краљевачког партизанског одреда забележено је да је одмах после његовог формирања примљен Богдан Поповић-Боћа, још дете. Кад је мало ојачао да би могао носити пушку, постао је лични курир команданта одреда. У тим првим данима сукоба са четницима четнички војвода Кесеровић наговарао је малишана да напусти партизане и пређе у четничке редове. Мали „Боћа“ толико се наљутовао да је тражио одобрење да убије четничког војводу, да би на тај начин опрао нанесену увреду...

Рајко Стојановић — „Малиша“, из Чубуре, Топлички срез, у јесен 1941. могао је имати свега тринаест година кад је дошао у Топлички партизански одред да моли да га приме у редове бораца партизана. Примљен је и већ тада добио пушку. Био је партизански борац и један од највештијих извиђача у чети. Стално је испитивао непријатељске положаје, јер на њега није могао нико посумњати. Многе акције које је одред изводио успешно су завршене захваљујући управо обавештењима које је прибављао Малиша.

У Ужички партизански одред примљен је првих дана устанка петар Вишњић, који је имао непуних четрнаест година. Пре ступања у одред, већ се истицао у извршењу разних акција, које је спроводила скојевска организација у граду. Августа 1941. успео је да

горска, основали су по својој иницијативи црногорски дечји народноослободилачки покрет...

Касније се назив „пионир“ и „пионери“ помиње кроз 1942. годину готово у свим ослобођеним и неослобођеним крајевима наше земље, а новембра 1942. Рато Дугоњић, организациони секретар ЦК СКОЈ-а писао је у „Омладинској борби“:

„... Организација „пионира“, која је исто тако никла тек у устанку, захватила је већ велики број наших најмлађих другова. Само је тој организацији досада искупило мало посвећивана пажња. Потребно је за наше најмлађе другове отворити школе, организовати њихове културне групе, организовати забавни живот, њихову љубав коју осећају за партизане и даље развијати и наћи за њих послове који им одговарају и преко којих могу да помогну данашњу борбу.

Развити ово и друге и њима сличне организације, које ће још ницати, то значи на дјелу развијати и учвршћивати антифашистички фронт младих, наш савез младе генерације, односно народноослободилачке савезе омладине...“

Иво Лола Рибар у писму ЦК СКОЈ-а од 8. децембра 1942. године о раду СКОЈ-а и савеза младе генерације у Хрватској наглашава:

„... У погледу Савеза пионира потребно је подвући још једно: У нашим условима Савез пионира не може се сматрати „Организацијом комунистичке деце“ или организацијом деце комунистичких родитеља... Савез пионира на нашој ослобођеној територији јесте организација деце уопште. А наше је да их водимо у правилном смеру и нашем духу...“

У тим настојањима и могућностима за организовани и систематски рад са децом у свим крајевима земље били су створени услови нарочито стварањем организације УСАОЈ-а децембра 1942. године на Првом конгресу омладине у Бихаћу. У организационој резолуцији I конгреса УСАОЈ-а био је постављен је дан од шест главних задатака: „Рад међу нашом децом — организовање Савеза пионира“. Од тада, организација УСАОЈ-а на свим ослобођеним и неослобођеним територијама наше земље ради на стварању и јачању пионирске организације, тако да се на II конгрес УСАОЈ-а, који је одржан маја 1944. у Дрвару, већ могло говорити о изванредним резултатима који су постигнути у раду са најмлађима.

У јужноамеричким народним причама и баснама, поред личности које су нам познате из наших прича, појављују се и нове. То су животиње које не живе у Европи већ само на америчком континенту, као што су на пример, оклопник (армадило) или лама. Добродушни оклопник Киркинчо омиљана је личност уругвајских басни.

КАКО ЈЕ КИРКИНЧО КАЗНИО ЛИСЦА

— Уругвајска народна прича —

Једног врелог јануарског дана (у Уругвају је јануар средина лета) ишли су путем оклопник Киркинчо и Лисац. Сироти Киркинчо једва је дишао. Таква врућина а он још мора да носи на леђима свој тврди и тешки оклоп.

Ишли они тако, ишли док нису угледали дивљу лозу која се увијала око високог дрвета и на њој зреле гроздове.

— Баш би ми ово грозђе пријало! У сласт бих га појео. Али, толико је високо... — рече Лисац.

Добродушни Киркинчо без речи се уверао уз дрво. Стигавши до грозђа, по-

чео је да бере гроздове и да их баца доле, на меку зелену траву. Када се спустио на земљу од грозђа није остало ни зрнце: Лисац је све појео. А кад га је Киркинчо упитно погледао, одговорио му је с подсмехом.

— То ја шале ради..

Киркинчо није ништа одговорио. Кренули су даље и ускоро су угледали једна кола а на њима буре с вином. Лисац ускликну:

— Ала бих се слатко напио овог вина!

— Ништа једноставније! — одговори Киркинчо и леже на пут. Када су кола прешла преко њега, буре се с треском сручило на земљу и из њега је потекло вино.

Сељак који је ишао поред кола похитас је да нађе неког ко би му помогао да тешко буре врати на кола. А Лисац је за то време похлепно локао вино.

Када се сељак вратио с помоћницима, крај бурета су затекли Лисца тако веселог да није могао да стоји ни на све четири ноге.

Добро су га извоштили. А када су људи отишли, Киркинчо је пришао полумртвом Лисцу и казао:

— То ја шале ради..

ТРКЕ И БОРБЕ КАМИЛА

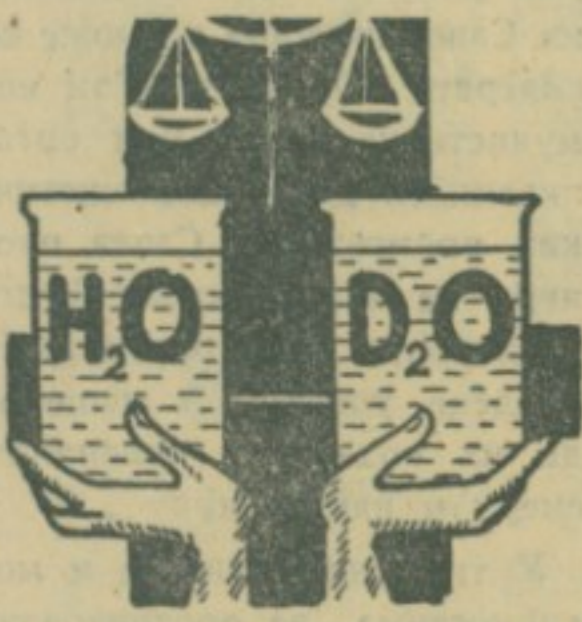
М а да на први поглед до-стојанствене, одсутне и помало лење, камиле могу постати и необично живакне. Исто су тако у заблуди и они који верују да су оне споре. Када загалопирају луном брзином могу да превале и 45 километара на час. У суданском граду Кар-туму постоји чак и клуб за ор-ганизовање трка камила који

редовно приређује ова не-обична такмичења. На путевима Диардина, у Судану, могу се видети не-обични призори. Док стотине гледалаца нетрепаче посма-рају, две камиле се боре на живот и смрт. Оне су у ства-ри натеране на суров двобој јер се камиле никада не ује-дају, ударају и боре. Да би раздражили ове по природи питеме животиње власници

им дају дроге на бази биљке арба. Сваки менаџер има свој тајни рецепт. Понеки су толи-ко немилосрдни да животи-ње пред борбу доводе до избезумљења привијајући им на тело усидано ка-мење. Док обична камила вре-ди око 350.000 старих ди-нара, камиле за борбу се пла-ћају и до милион старих ди-нара.

ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

ТЕШКА ВОДА И ЖИВА БИЋА

Д а нас је познато да во-доник, елемент са ред-ним бројем 1 у Менде-љејевим таблицама, има и своја два изотопа (исти елементи, али са различитим атомским тежинама и особинама): први је деутеријум (D) а други три-цијум (T). Обична, пијаћа во-да коју свакодневно користи-мо састоји се у ствари од сме-ше неколико „врста“ воде. То су: лака вода (H₂O), потом те-шка (деутеријумска вода — D₂O), која уместо водоника садржи његов изотоп деуте-ријум, онда вода помешана од прве две DHO) и вода која садржи други изотоп водони-ка познат као трицијум.

Деутеријума који је основ-ни састојак „тешке“ воде има око 6.400 пута мање од водо-ника, док је трицијум у при-роди веома мало заступљен. Али су зато с друге стране ови водоникови изотопи хе-мијски активни и једине се са другим једињењима градећи нова и са другачијим особина-ма о којима се досада мало

знало. Човек свакодневно уни-си у свој организам воду а исти је случај и са другим живим бићима. Са њом у ор-ганизам доспевају и поменути деутеријум и трицијум. У ве-зи са тим научници су дошли до веома значајних закључа-ка да деутеријум утиче на жива бића и то тако што сма-њује промет материја у ор-ганизму. Утврђена је и занимљива чињеница да млади организми успевају боље и брже да сма-ње садржај деутеријума у сво-ме организму. Што су жива бића старија теже се и са ма-ње успеха ослобађају деуте-ријума. Из тога произлази да овај изотоп водоника стоји у извесној вези са брзином ста-рења.

Због тога су научници по-чели да проучавају распоред и количину деутеријума на Земљи. Дошли су до интере-сантних података. Због разли-читих физичких особина те-шке и лаке воде, са водених

површина се испарава првен-ствено лака вода. Стога тешке воде има више у топлијим, (жарким) крајевима него се-

верније, али је исто тако у-тврђено да замрзавање воде доводи до концентрације деу-теријума у леду док се с дру-ге стране снег и глечерски лед одликују смањењем концен-трације деутеријума. Већ ових неколико подата-

ка помажу нам да схватимо неке појаве из којих се види да деутеријум има одређен утицај на жива бића. Познато је да се горшаци који упо-пребљавају планинску воду, иначе сиромашнију деутерију-мом, одликују дуговечношћу. Исто тако ловци из тајги који често пију воду добивену то-пљењем снега или кишницу, теже оболевају и спорије ста-ре. Познато је да гутљај де-стиловане воде мало засоље-не боље освежава уморног чо-века него чаша обичне воде. То такође важи и за отопљену воду.

Из историје Земље и живо-та света на њој зна се да је

током периода који су дола-зили после отапања великих ледених пространаства живи свет доживљавао изванредно бујање. Сматра се да је у оно време далеке прошлости када се зачињао живот на Земљи у води било мање деутерију-

ма. Ово се доказује подацима да и данас живи представни-ци најстаријих живих бића садрже у своме телу мање де-утеријума него организми на-стали касније.

Интересантно је да је због концентрисања деутеријума током кувања воде вреднија она храна која се кува са за-твореним поклопцем јер он спречава сувишан губитак ла-ке воде испаравањем. Стога је храна у коју се током ку-вања стално долива свежа во-да (када се не спречава су-вишно испаравање) нешто сла-бије вредности пошто у себи има више деутеријума. На ос-нову ових података објашња-ва се и чињеница да се рибе селе у правцу горњих токова река, односно у севернија мо-ра где је по правилу слабија концентрација деутеријума.

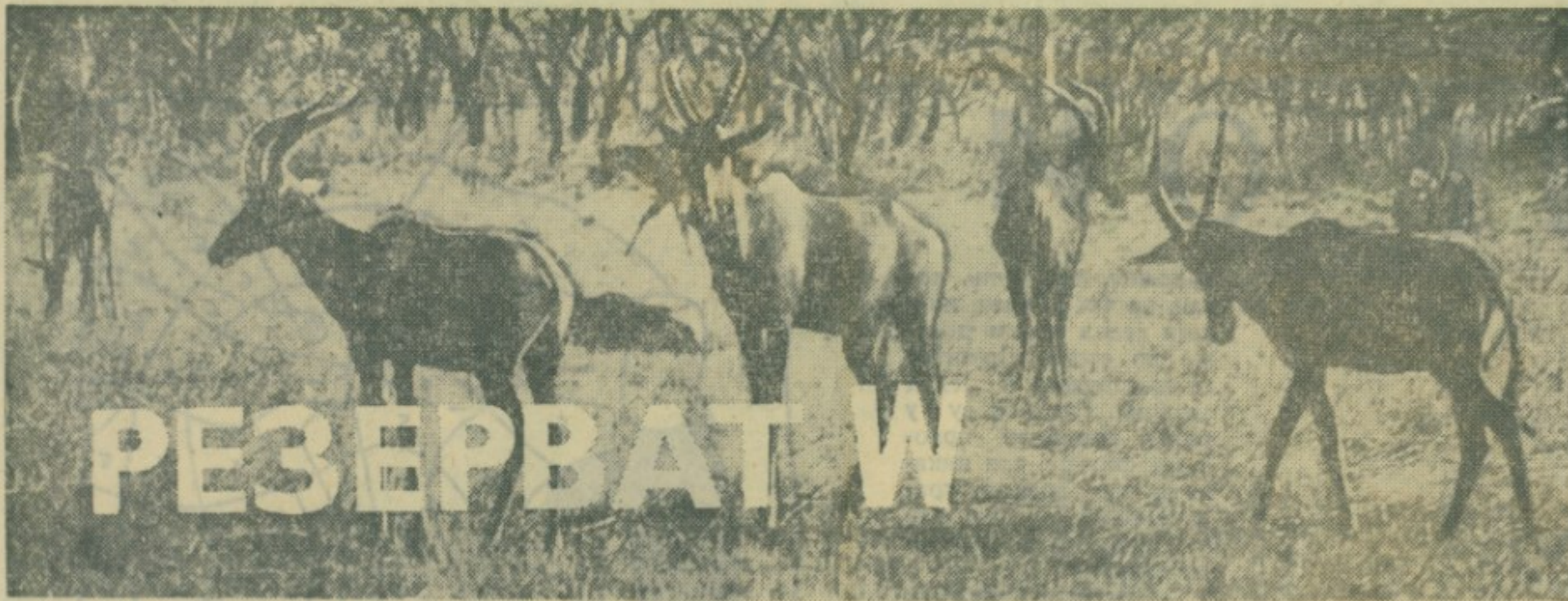
Због изванредних својстава деутеријума и његовог очи-гледног утицаја на жива бића поменимо идеје неких биоло-га који сматрају да би веш-тачко одстрањивање сувишног деутеријума из пијаће во-де допринело појачавању не-ких животних процеса у хе-лијама. Ово је од нарочитог значаја кад се зна да деуте-ријум у хелијама доводи до промена које изазивају брже старење.

Научници верују да ће чо-век кад буде овладао еконо-мичнијим начинима ослобађа-ња воде од „тешке воде“ (де-утеријума), бити у могућно-сти да пречишћену воду даје и домаћим животињама и за-

лива усеве што ће, сматра се, довести до многоструког повећања приноса меса, млека, житарица и других плодова природе. Напоменимо и то да неки биолози сматрају да би ослобађање воде од деуте-ријума могло да утиче и на повећање отпорности и излече-ње човека, животиња и биља-ка од неких тешких болести у које се убрајају и рак, болес-ти крвних судова срца и друге.

И тако је на помолу још један значајан фактор о чи-јем се биолошком дејству већ зна прилично чињеница. Уса-вршавање метода пречишћа-вања воде од деутеријума до вешће вероватно у најскори-јој будућности до неслућених користи за човека и уопште живу природу.

Нове афричке државе по-свећују, поред осталога, велику пажњу и развоју туризма, јер за то имају изванредно повољне услове. Нарочито су у том погледу привлачни резервати у којима посетиоци срећу разноврсне животиње и биљке. Једно од тих заштитних подручја јесте и Резерват W. То име добило је по току реке Нигера која у облику слова W омеђава територију резервата са северне стране. Иначе резерват је један од највећих и најбогатијих у Западној Африци, а налази се на тремећи републике Дахомеј, Нигера и Горње Волте. Резерват сачињавају у ствари три велика национална парка, а укупна површина је 1,132.000 хектара.

У резервату W могу се наћи све врсте бујног афричког растлиња и биља и готово све афричке звери. Са две стране окружују га пошумљена савана са густом травом високом и преко два метра. Просечна надморска висина резервата износи 250 метара, а његову кичму чини планински ланац Атакара. Туристи могу без икакве опасности да утроче много филмских трака за снимање стада слонова који се купају или за црне биволе како јуре у галопу.

Туристи ће такође бити изненађени када се сусретну са познатим афричким ловцима који проведу по неколико деценија у Африци у лову. Ту ће се сусрести и са лавовима, леопардима и гепардима. Видеће их како јуре стада антилопа.

У саванама резервата живе десетине хиљада антилопа међу којима се нарочито истичу крупне антилопе велике као коњи. Дуж речних токова галопирају стада мањих антилопа од којих неке нису веће од обичног зеца. Неке врсте антилопа су одлични пливачи.

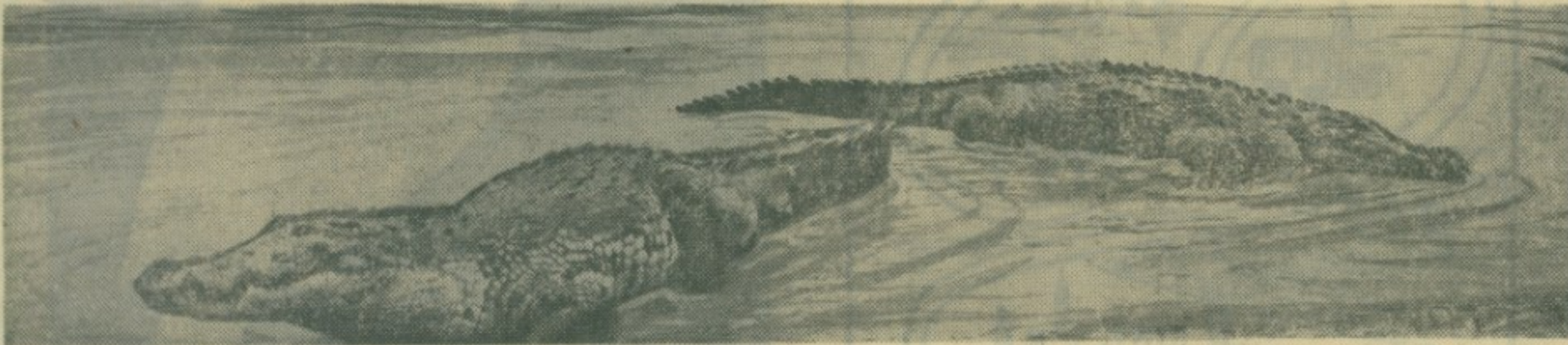
У резервату W живи велики број дивљих свиња а заступљене су готово све врсте афричких мајмуна од бучних павијана до црвених и зелених мајмуна. Велики број животиња налази се под заштитом закона. Ту првенствено спадају лавови. Целом територијом овог животињског раја крстаре хијене и шакали, сладећи се преосталом храном после гоње оних јачих. Нарочито обучени водичи воде туристе до места са којих се могу посматрати прикази када леопарди или гепарди у пуној брзини гоне хитроноге антилопе.

Неке, баруштине и мочваре настањене су диносовским кро-

кодилима и највећим речним корњачама Африке. Међу птицама снажан утисак на посетиоце остављају огромни белоглави орлови који достојанствено круже изнад савана као и неке птице средње тежине.

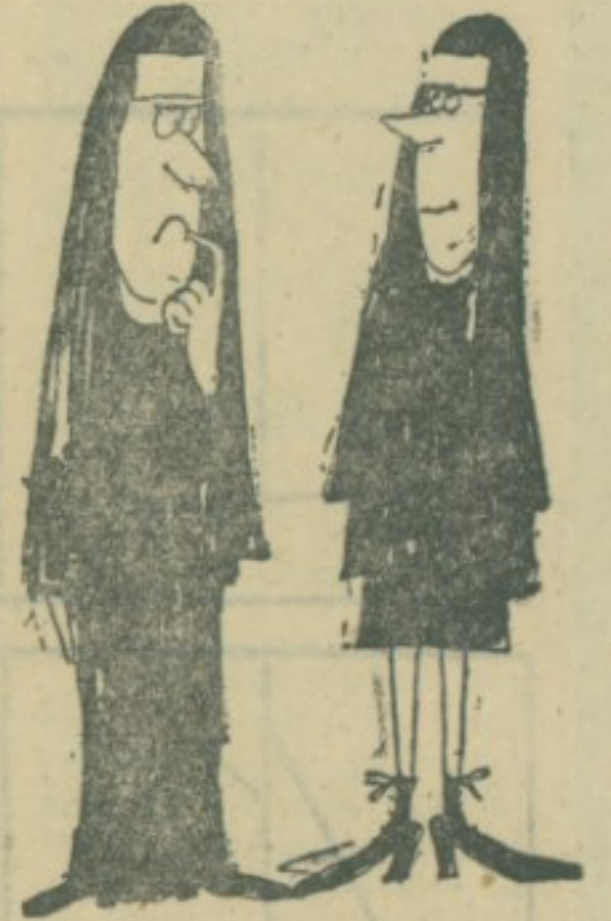
Наравно у резервату је забрањен лов и ловокрадице се строго кажњавају. Најбогатији животињски свет резервата налази се на границама Дахомеја и Нигера. Поред лавова, гепарда, пантера и крокодила у овим крајевима живи и велики број нилских коња. Чопори нилских коња су нарочито велики у области Црне Волте.

Резерват W је једна од ретких области у свету у којој на једног становника долази око 15 дивљих животиња.

Мини-калуђерице

Мода мини-сукња није миомисла ни припаднице једног реда калуђерица у Британији. Калуђерице захтевају да им се дозволи да скрате своје халиме које су им се досад готово вукле по земљи. Додуше, оне не намеравају да потпуно имитирају моду мини-сукња: задовољиле би се халимама које би биле неколико сантиметара испод колена. Свој захтев образлажу тиме што ће им краће сукње омогућити да спретније вове скутере којима се последњих година у обављању својих дужности све више служе.

Тама заосталости...

Мештани једног малог планинског села на крајњој граници Шпаније решили су да електрифицирају своје село. После два месеца инкасант из града крене од куће до куће да наплати утрошену струју. Кад је стигао до куће дон Дијега он се зачуди кад виде да струјомер пока-

зује незнатно коришћење струје.

— Због чега сте тако мало трошили струју? — упита инкасант. Можда вам инсталације нису исправне?

— Како нисам трошио — изненади се дон Дијега — кад сам свако вече палио сијалицу да бих могао да пронађем шибицу и упалим лампу.

Супротан ефекат

Да би код њака развили љубав према математици управе неколико британских школа сложиле су се да на часове математике доносе минијатурне електронске мозгове и тако деца покажу како он брзо

тачно и педантно извршава задатке. На жалост постигнут је супротан ефекат: деца су се више интересовала за сам електронски мозак, него за рачунске радње које је он обављао.

За вегетаријанце...

У Тел Авиву у Израелу отворена је прва самуслуга за вегетаријанце. Између 500 раз-

личитих јела налази се и салата од дехидратисаних алги.

Из племена тврдица...

Мак Тавиш дошао на пошту да прсда телеграм свом пријатељу Мак Грату који живи у једној усамљеној кући на два километра од најближе поште, а 200 километара од Мак Тавишевог града.

— Колико? — пита Мак Тавиш чиновницу.

— 15 шилинга.

— Шта? Није могуће.

— Да, 10 шилинга за телеграм и 5 за разносача, јер адресат се налази изван поште.

— Добро, одговори Мак Тавиш. Ево вам 10 шилинга за телеграм а ја ћу мом пријатељу на писати писмо да дође на пошту и сам узме телеграм.

Није чуо...

Срела се два Шкотланђалина на улици и један од њих упита другог:

— Знаш ли да чуваш тајну?

— Ништа не брини, умет да ћутим као гроб

— одговори упитани.

— Е, онда ми позајми 50 фунти.

— Веруј ми ништа нисам чуо — снађе се други Шкотланђалин и брзо се изгуби у уличном метежу.

Реклама изнад свега

У стручном оптичарском часопису из Даблина појавио се следећи оглас: „Природа је наш најбољи пророк. Зар

нам она није подарила уши пре него што су се појавиле наочари да их на њих окачимо“.

ПЕТАО ИЗ ПОДВОДНОГ ДВОРЦА

Фебруара месеца 1901. године група грађана из калифорнијског морског летовалишта Њупорт Бича открила је на плажи животињу која је њима личила на аждају. Вест о чудној животињи стигла је и до власти. Градски оци су изишли да је виде а затим су издали наређење: не објављивати у штампи ни чланке ни фотографије! Одлука не баш много исправна али разумљива: зашто пред купалишну зону плаштити госте и лишити се прихода.

Много година касније утврђено је да „чудо из Њупорт Бича“ нема никакве везе са морским змијама већ да је то обичан — краљ харинги.

Краљ харинги! Ова риба се среће прилично ретко и због тога је њен живот и данас у многоме загоњетка за научнике. Риба има много имена и сва су необична и занимљива. Европски назив „краљ харинги“ везан је за рибарском легендом према којој се ова риба увек креће с јатом харинги, тачније речено плива испред јата. Јапаници, склони китњастом изражавању, дали су риби име „петао из подводног дворца“.

На Јапанице је, очигледно, нарочити утисак учинила перјаница коју краљ харинги има на глави.

Краљ харинги обично се среће у морима умереног климатског појаса. Дужина његовог као трака уског тела износи 5,5 метара. Дугачко леђно пераје са 250 до 300 жбица пружа се дуж читавих леђа. Дугачке жбице на глави образују црвену перјаницу због које су Јапаници дали риби име „петао из подводног дворца“. Риба нема репно пераје а трбушнојој је веома слабо развијено. Уста су без зуба, мало напред

избачена. Краљ харинги храни се, очигледно, планктонима а плива прилично лоше.

Још једна занимљива појединост: тело краља харинги је сребрјасто, као да је покривено неком бојом. Научници су утврдили да је то органска материја хуанин, која се ствара у бубрезима рибе.

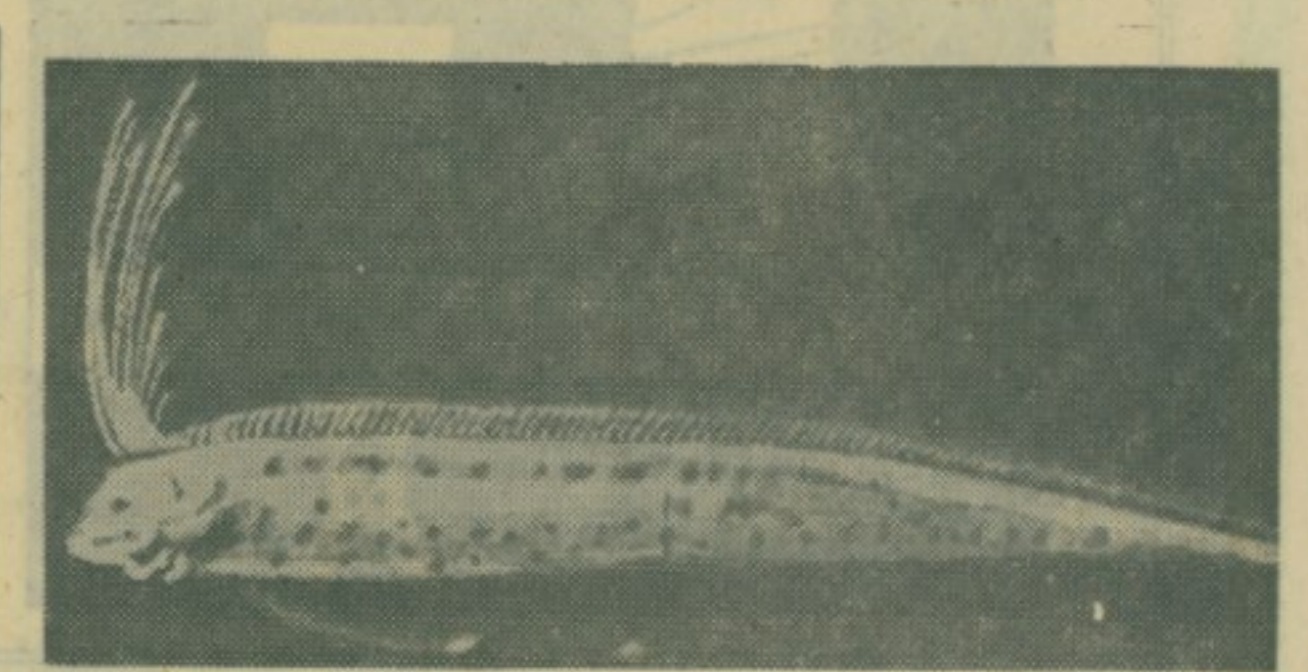
Краљ харинги је, да тако кажемо, беспомоћна риба али на њу ретко ко напада. Није искључено да његова сребрјаста боја и јаркоцрвена перјаница одбијају и плаше непријатеља. Само, исто је тако могућно да краља харинги нико не напада и стога што је његово месо неукусно.

Казали смо већ да је краљ харинги веома ретка и више него необична риба. И због тога није чудо што је неки сматрају за морску аждају. Уосталом, постоје ли морске аждаје или не? На ово питање одговор још није дат. Међу морнарима и рибарима круже многе легенде о морским аждајама и њаволима и није искључено да је баш краљ харинги „крив“ за њихово настајање. Као доказ за то можда би могао да послужи цртеж „морског змаја“ Конрада Геснера још из 1560. године. Сличност с краљем харинги је несумњива а сувишни детаљи на цртежу су, вероватно, само плод уметничке маште.

ЧУДО ИЗ ЊУПОРТ БИЧА, У СТВАРИ...

ЈОЦА МЕЂАВА

КРАЉ ХАРИНГИ

ОТВОРИ ОЧИ

ПАРТИЈА ШАХА

Око шаховског стола нашло се прилично велико и необично друштво. Шаховским фигурама досадило је да се

њима играју на табли и одлучиле су да и оне постану активни учесници у игри. И ево их на окупу: ту су краљ и

краљица, топ, коњ, ловац, па чак и мали пион који једва челом досеже до стола. Друштву се придружио и један слончић. Гледали су у таблу, помислили преостале фигуре, али никако да игру приведу крају. Најзад је слон, као најстарији и најмудрији, изјавио:

— Не браћо. Без Све те, Зорана и Душка ми ову партију нећемо успети да завршимо. Само, где су се скрива три малишана? Још малочас су посматрали нашу игру?

Дечаци су заиста ту, само су се сакрили. Можете ли да их нађете.

Одговор:
"под 'д'не" на је ојачан
-огрен етел овово :ок
-ш-л и је Ду. Лв авон
-оно-ваг лбжеи оажае
ас сон волсч: инешет
ве жетп енепешет
орекорет претв да
де Зорна прва да
атсио авар мовон
Света се крије у око-

КОГА ЧЕКА?

БРЗО ЂЕТЕ САЗНАТИ КОГА ОВАЈ ПАС ЧЕКА АКО ОВОЈИТЕ СВА ПОЉА ОВЕЛЕЖЕНА БРОЈЕМ 1 ЦРНО, 2 НЕКА ОСТАНУ БЕЛА, 3 — ЖУТО, 4 — СВЕЛОЗЕЛЕНО, 5 — СВЕТОПЛАВО, 6 — РУЖИЧАСТО И 7 — МРКО.

ОПТИЧКА ВАРКА

Пажљиво посматрајте 15 се неколико тренутака пред вашим очима појавиће се уместо белог — црни туکان. То је оптичка варка.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) бапта, 4) Лука у Израелу, 7) совјетски шаховски велемајстор, 10) неман, 11) орган чула вида, 12) јапанска мера за дужину, 13) час, 15) разум, 16) пркос, 18) улога, 20) име глумице Гарднер, 21) грубо вулено сукно, 22) штампарске грешке, 23) земљиште, 27) женски певачки глас, 29) временски термин, 31) енигма, 34) иницијали аутора оперете „Мала Флоранс“, 39) роман И. С. Тургенјева, 39) хемијски знак за алуминијум, 37) поема Ивана Горана Ковачића, 42) управљач области у Етиопији.

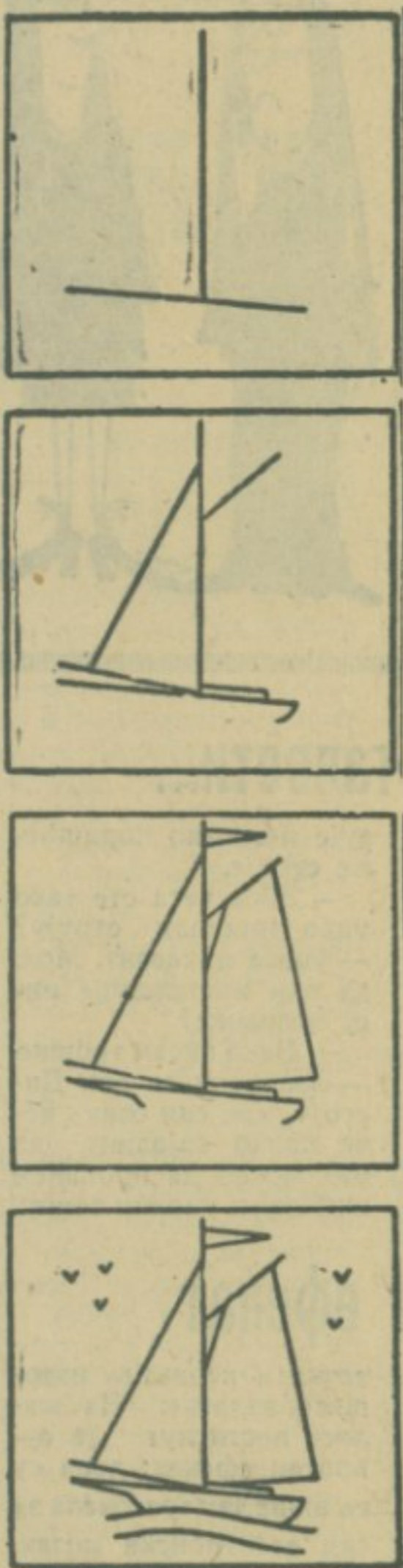
Усправно: 1) одлика, честитост, 2) савремени француски књижевник и новинар (Клод), 3) скраћеница за тону, 4) коњ (турц.), 5) попут, 6) морска немали, 7) лука у Италији, 8) ушита заменница, 9) опасно обољење лица, 13) почетак трке, 14) звучне мезине, 17) староримски поздрав, 19) и један и други, 23) старо номадско племе, 24) врста дрвета, 26) музичка композиција за оргуље или клавир, 27) један континент, 28) скраћеница за текуће године, 29) истурени део копна у море, 30) позната италијанска оперска певачица (Марија), 32) песма узвишеног садржаја, 33) аустралијска птица тркачица, 38) хемијски знак за молибден, 40) скраћеница за својеручно.

	1	2	3	4	5	6
7				8		9
10					11	
12			13	14		15
16	17			18	19	
		20		21		
		22	23			
	24	25		26		
27	28			29	30	
31		32		33		
34		35			36	
37	38			39	40	
41					42	

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) дрозд, 6) кристал, 8) ови, 9) лим, 11) Комарица, 14) ат, 15) све, 16) Ек, 17) ауто, 19) ај, 20) ви, 21) хв, 22) По, 23) Ален, 25) сл, 26) дно, 27) ои, 29) Палагужа, 32) Ана, 33) дар, 34) Кварнер, 37) Араго.

Усправно: 1) Дрим, 2) ри, 3) острво, 4) зт, 5) Дали, 6) квота, 7) лицеј, 8) ока, 10) мак, 12) Асти, 13) не, 18) уво, 19) аве, 21) хлор, 22) Планк, 23) Ангора, 24) пожар, 25) Спа, 26) да, 28) нар, 30) лава, 31) удео, 35) ар, 36) нт.

ЗА МАЛЕ ЦРТАЧЕ

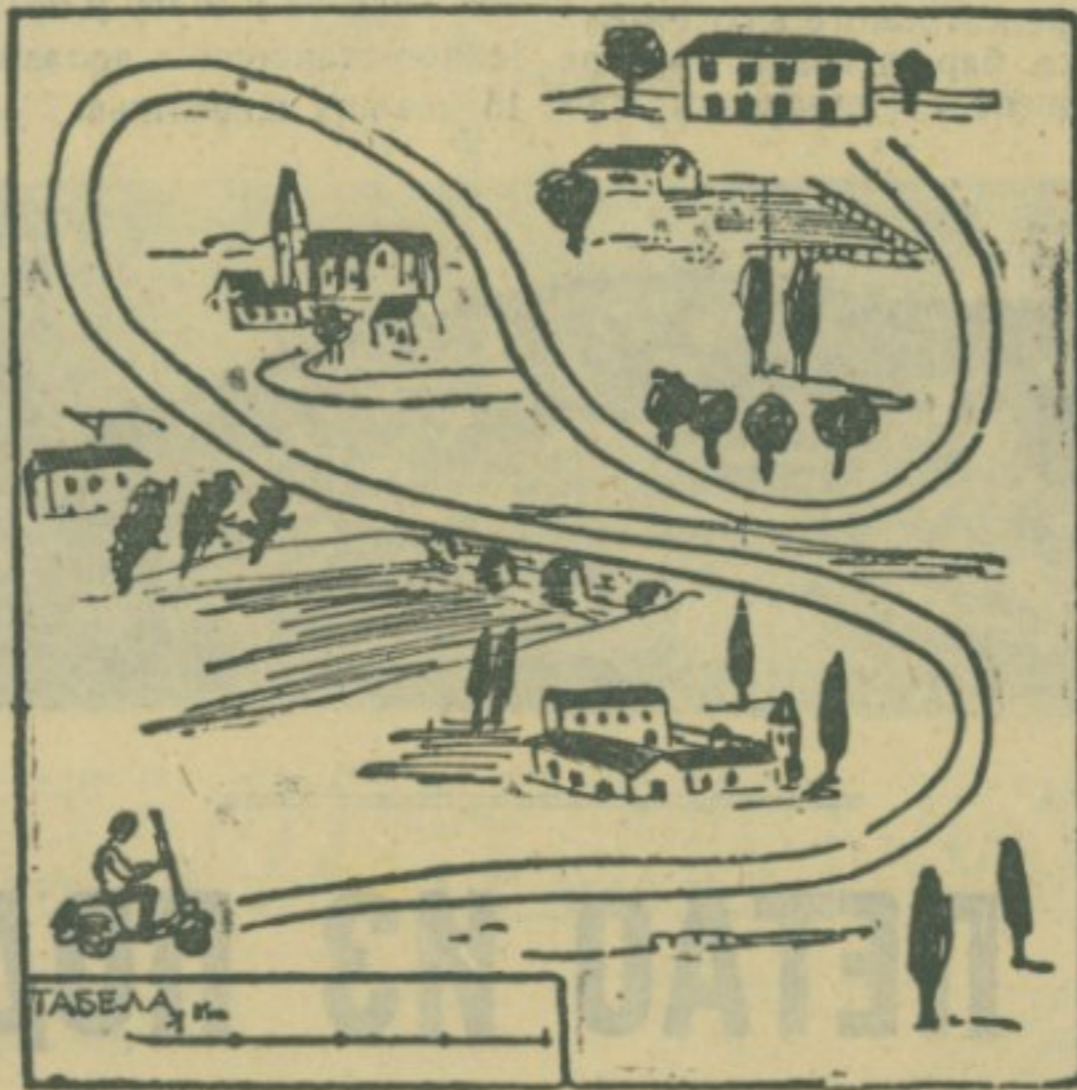
Прецртавајући цртеже из ова четири квадрата неосетно ћете и сами нацртати једрилицу. Покушајте, није тешко.

ЧЕТИРИ РИБАРА

Четири рибара дуго су седела на обали реке и стрпљиво чекала да им риба загризе. Међутим, тројица од њих чекање се исплатило, али четврти је чекао изненађење јер је уместо рибе извукао стару ципелу. Знате ли који је од њих четворице био лоше среће?

Одговор:

Рибар обележен словом Б.

КО ЋЕ МУ ПОМОЋИ

Возач скутера на нашој слици треба да стигне до куће коју видите у врху слике. Али, како има у резервоару само један литар бензина боји се да му то неће бити довољно пошто његов скутер троши на 100 километара 3 литра бензина. Можете ли да му помогнете да израчуна колико му је још километара остало да пређе, а према табели коју видите у дну слике. Шта ће ваш личан

показати: да ли ће возач моћи да стигне до циља или ће морати да скрене с пута у најближи град и кули још бензина?

Одговор:
Раздаљина износи 33 километра. Резервоар није испразнио, да не би се са 300 километара од куће до пута од око 200 километара му се десило да пређе, а према табели коју видите у дну слике. Шта ће ваш личан

Да бисте направили мађионичара и зеца прво треба да прецрташ на папир за цртање план на нашој слици обележен мим словом а, затим пртеж исцрташ, украсиш бојицама и савијеш на месту ма обележеним испрекиданом линијом цртежа. Пошто се бојице осуше,

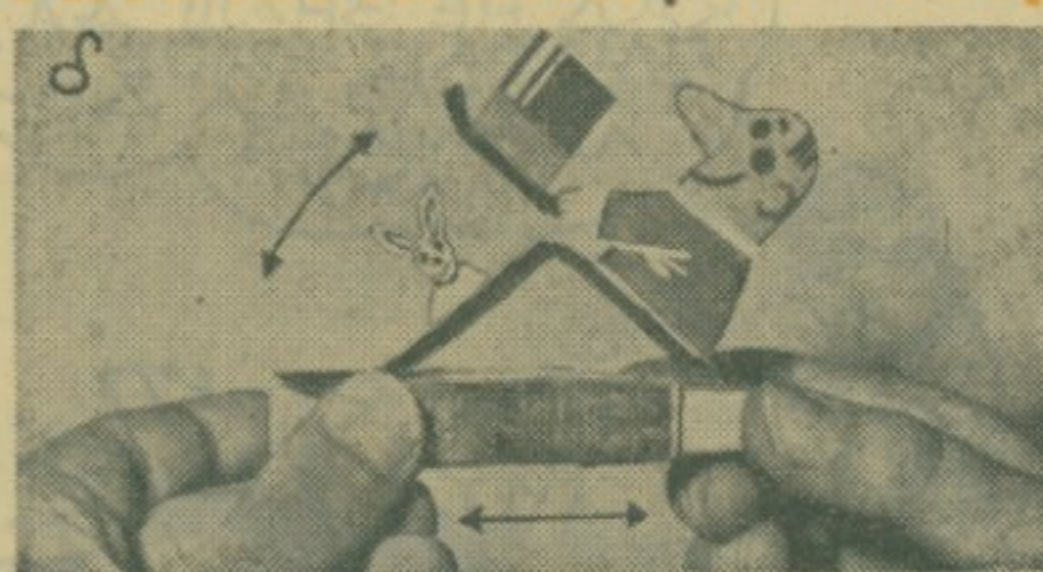
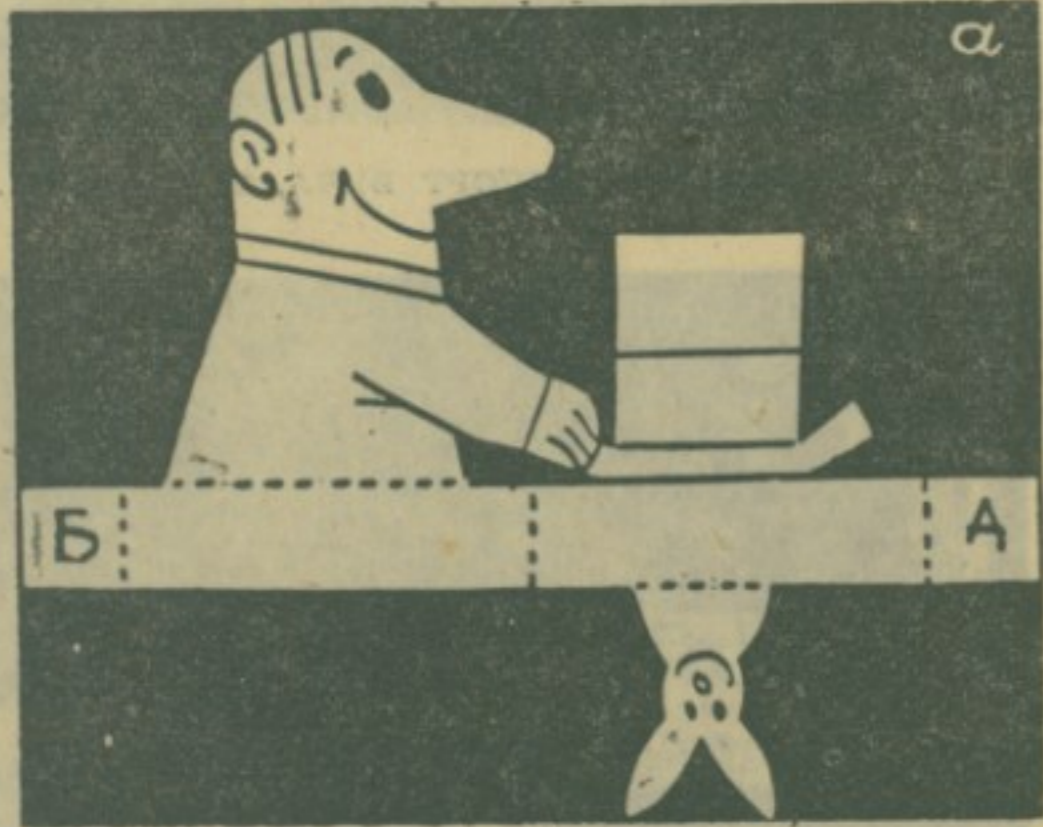
НАПРАВИ САМ

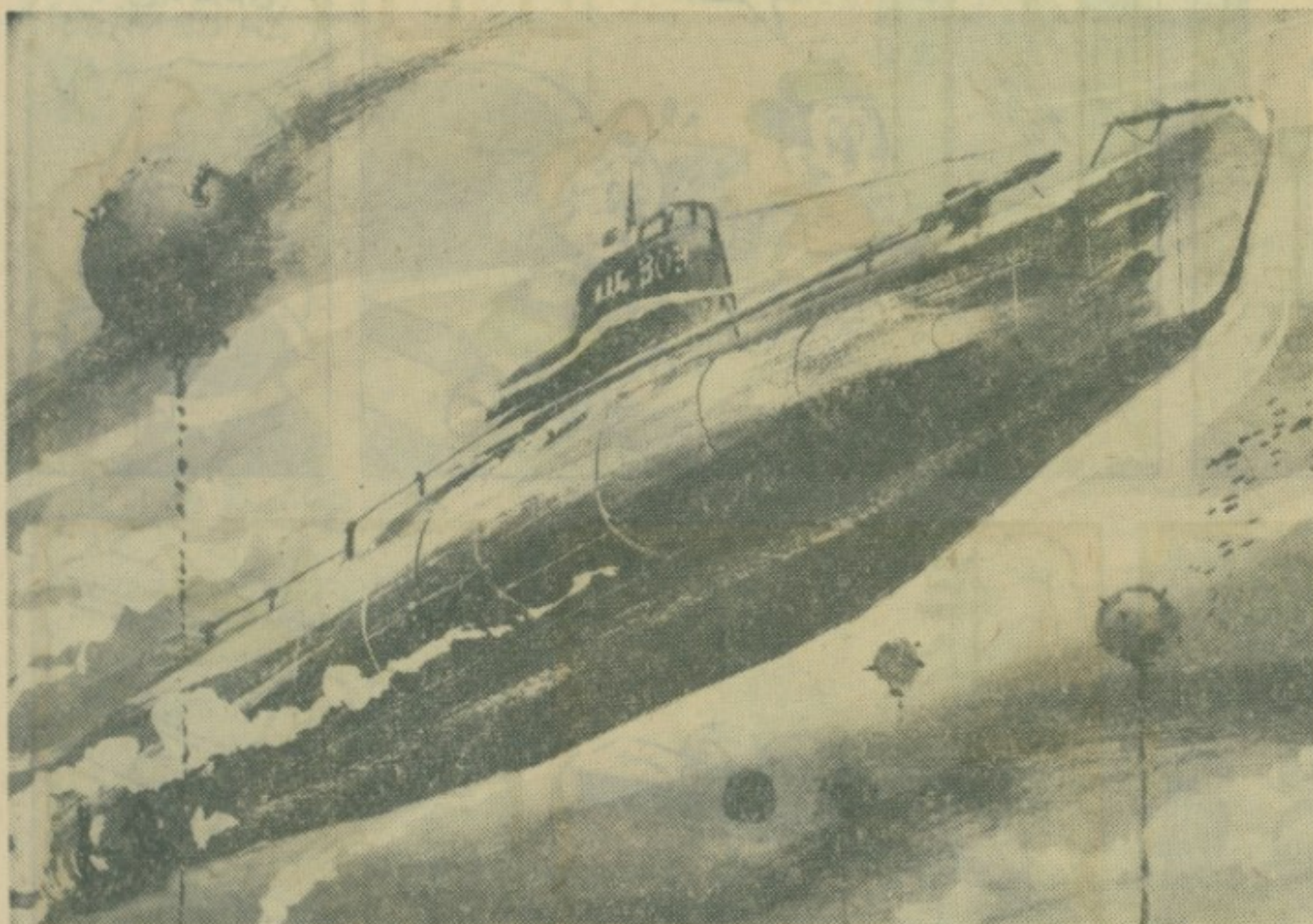
залепите траку са чаробњаком и зецом, и то део обележен словом А на ивицу поклопаца кутије од

побица, а Б на извучену ивицу унутрашњег дела ове кутије. Ако будете наизменично увлачили и извлачили поклопац имаћете утисак да

покрећете чаробњака и зеца. На истом овом принципу можете направити збирку различитих играчака за забаву.

МАЂИОНИЧАР И ЗЕЦ

Капетан Иван Васильевич Травкин, командант совјетске подморнице „Штука 303“, провео је читав прошли рат у немачким минским пољима Финског залива одакле је наносио губитке непријатељској транспортној флоти.

Подморница „Гргеч“ била је најстарија пловна јединица Балтичке флоте и служила је за обуку у школској подморничкој бази Кронштата. Када је Немачка напала Совјетски Савез, добила је ратни назив „Штука 303“ али није била спремна да исплови у борбене редове Балтичке флоте која је водила најтеже подморничке борбе прошлог рата.

Немци су се приближавали Лењинграду. Лука у Конштауту је била евакуисана а са њом и све подморнице. Остала је само „Штука 303“ која није била способна за дуже роњење. Посада је одлучила да сама преправи подморницу и ступи у подморнички рат. Док су Немци 19. августа 1941. године четири пута бомбардовали Кронштат, Травкинови борци су без прекида радили на припреми подморнице и у исто време из својих противавионских топова тукли немачке авионе.

Лука је горела. Авионске бомбе су дизале огромне водене стубове, који су се преливали преко командног

ПОДМОРНИЦА ИЗ БАЗЕ »ПОЛАРНА ЗВЕЗДА«

моста подморнице. У даљини Лењинград је био у диму. Борци су гледали како непријатељ бомбардује њихов град. Заклињали су се да ће га осветити. Радили су и дању и ноћу да би оспособили подморницу за борбе. У октобру су се преместили у лењинградску луку на Неву и ту трпели ужасну хладноћу, глад, бомбардовање и блокаду.

Кроз подводне mine у борбу

Почетком маја 1942. године „Штука 303“ је први пут

заронила откако је почео рат. То је било и прво роњење у историји Балтичке флоте извршено у Неву. Двадесет првог јуна 1942. године, борци су у току ноћи пошли у борбу кроз Фински залив. То је био њихов најтежи ратни пут. Дубина залива је 60 метара, а обе обале на чи-

тавој дужини залива од 200 миља поседнуте јаким немачким снагама.

Немци су у то време говорили да ниједна совјетска подморница не може проћи кроз Фински залив и упловити у Балтичко море. Залив је био пун подводних мина свих облика и величина, акустичних и магнетских. Пред тога подводни гребени су подмукло вребали на сваким стотинак метара. У појединим деловима залива, непријатељ је поставио и противподморничке мреже, заштитне бродове и стотинак

подморница, које су непрекидно контролисале залив.

Непријатељ је све предвидео. Све само не једно: заборавио је на морал и храброст совјетских подморничара. Непријатељска артиљерија је тукла по заливу. „Штука 303“ приближавала се својој ратној бази „Поларна звезда“ која се налазила у близини острва Мошњини. Одједном глас командира торпедне батерије Алексеја Иванова:

— На левом боку треће о мину!

Звук се јасно чуо. „Штука 303“ је боком била наслонена на мину. Кретање подморнице изазивало је све јаче трење. Да би избегли сигурну смрт, испловили су на површину. Требао је напунити акумулаторе и удахнути мало свежег ваздуха. Само што су испловили наишли су немачки авиони и засули их дубинским бомбама. Прелетели су преко „Штуке 303“ бришући летом и јасно јој видели ознаке.

Истог дана Немци су преко радија саопштили да је совјетска подморница „Штука 303“ потопљена. Дали су и све појединости о њеном крају као и команданту Травкину.

Међутим, већ у 23,45 часова, подморница је поново изронила и то непосредно испред немачког транспорта. Иванов је испалио плотун

торпеда. На пучини је одјекнула страшна експлозија, а за њом још неколико. Пола часа после поноћи ниједан немачки транспортни брод није био на пучини. Море их је захваћене огромним пламеним стубом брзо прогутало.

Засада у минским пољима

Подморница капетана Травкина је ишчезла. Док су је немачки разараачи који су пратили транспорт тражили, она је била у немачким минским пољима. Немачки бродо-

ви су два дана и две ноћи трагали за њом али без успеха. Совјетски борци су тежко дисали у подморници, али су се храбро држали. Немци се нису усуђивали да заплове у своја минска поља.

Око „Штуке 303“ мински упаљачи су поново шкрипали тарући о бок подморнице. То се понављало сатима. Управо у тренутку када су укључили радио-станицу да јаве својој бази „Поларна звезда“ о успелом потапању немачког транспорта, у близини је одјекнула снажна експлозија антenske подводне mine која се активира помоћу радиоталаса.

Капетан Травкин и његова подморница „Штука 303“ који за Немце више нису постојали наставила је да и даље потапа немачке транспорте. Укотвљена у немачким минским пољима, била је у сталној ратној заседи. Чим би открила немачки транспорт, одмах би му полазила у сусрет.

Враћајући се у немачко минско поље после једне акције подморница је прамцем закичила противподморничку сигналну мрежу која је димном завесом давала сигнал немачким бродовима да је противник под водом. Требао је што пре ослободити подморницу ове опасности. Травкин је овај опасан задатак поверио младом борцу Крутковском. Подморница је изронила. Сви су изашли на палубу. Чим се ослободила подводне мреже, подморница је кренула у напад на непријатељску обалску батерију код острва Осиусар.

Под снажном топовском ватром са подморнице немачка артиљеријска батерија је ућутала. Док су се Немци снажили и приметили одакле је опасност дошла, Травкинова „Штука 303“ је била на дубини од 20 метара и опет не стала у немачком минском пољу.

Тако је капетан Иван Васильевич Травкин са својом посадом провео све време рата у непријатељским минским пољима Финског залива. До краја рата немачке подморнице нису успеле да га открију.

За заслуге у рату Травкин је проглашен херојем Совјетског Савеза и одликован мношвом одликавањима за подвиге на Балтичком мору.

Јесте ли већ чули

да...

...на Балтичком мору магле могу да буду толико густе да понекад ни светлост најјачег рефлектора на светлоницима не може да се кроз њих пробије.

Због тога су немачки стручњаци израдили пројекат за подизање високих кула од којих би свака имала по 45 веома јаких гласноговорника.

...једна лондонска фирма израдила је 120 аутомобила од којих ниједан није већи од кутије шибица. Ипак све ове играчке потпу-

но су верне копије оригинала. Због тога није чудо што ову колекцију сматрају највећим „музеем аутомобила“ на свету.

...једини део човековог тела који расте и пошто је развој чита-

вог организма завршен јесте — уво.

...стручњаци тврде да око 65 одсто људи има једну ногу незнатно краћу, и то обично леву.

СА СВИХ СТРАНА

Током 1966. године рекорд у плетењу постиг-

ЊЕН ХОБИ

За време снимања првог филма Кетрин Спак причећена је у Њу Орлеансу једна већа закуска. Кетрин Спак је госте забављала својом „сликарском уметношћу“, јер је њен приватни хоби сликање мачака. Пошто јој ниједно платно није изгледало тако угодно као властита кожа, она је „насликала мајчин портрет“ на своме лицу.

ла је Немеца Марија Ландерс. Испледала је: 223 пуловера, 7 жакета, 12 дечјих хаљинаца, 2 мантила, 4 женске хаљине и 1 венчаницу. За сву ову одећу употребила је 141 килограм вунце.

Нови совјетски производ на бази карбоничне киселине (распршава се на облаке из авиона) у стању је да за један сат намножи облаке из којих се излије 2000 кубних метара кише на један квадратни километар.

Сматра се да је Каспијско море најбогатије „кавијаром“ на свету. Међутим, постоји опасност да ово богатство нестане, јер ће и риба бити све мање, пошто и ниво воде опада: за 25 година опао је за 2,50 метара.

У новим вагонресторанима француских железница чаршави на столу су рапави и спрењавају клизање тањира и чаша са столова.

САРА БЕРНАР

појединци као: Емил Зола, Виктор Иго, Дима Син, Флобер, Теодор Рузвелт, Клемањсо итд. За време Париске изложбе (1878), летела је у балону; хаљине је правила према цртежима које је сама радиле. Волела је да у кући има разне животиње: пуме, мајмуне итд. Кућу је намештала и украшавала необичним предметима које је доносила са гостовања по свету. Била је ћудљива, али где год је гостовала заносила је публику својом игром.

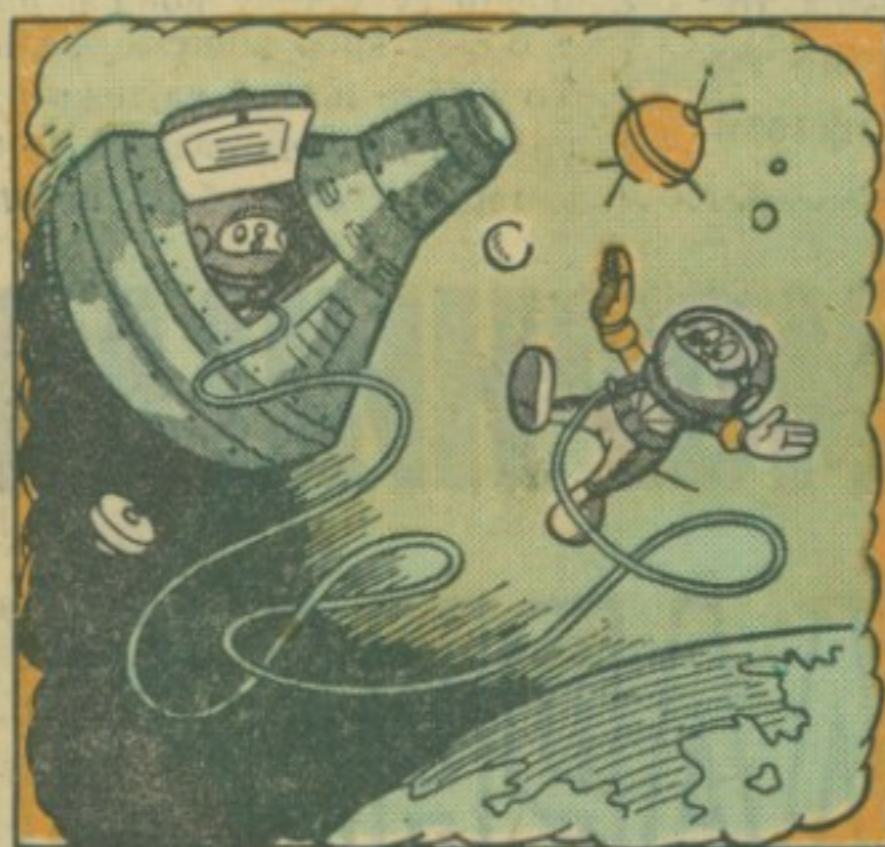
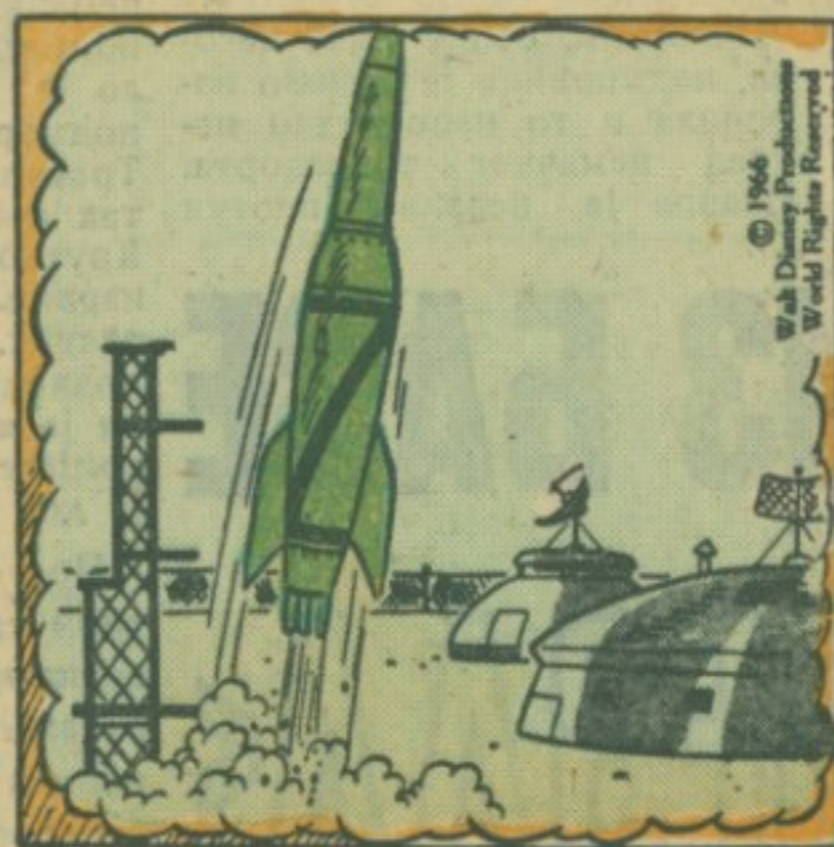
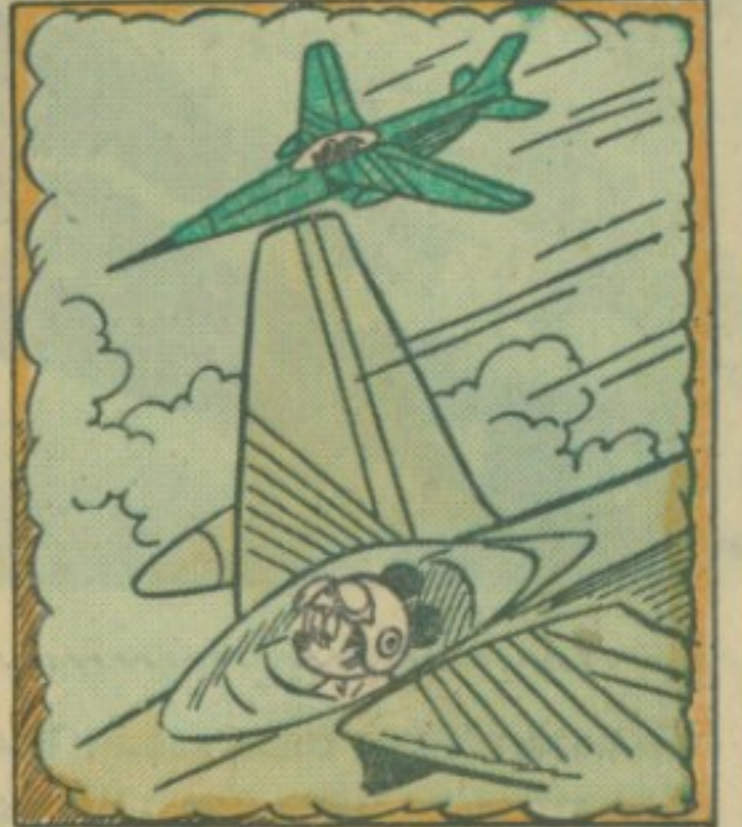
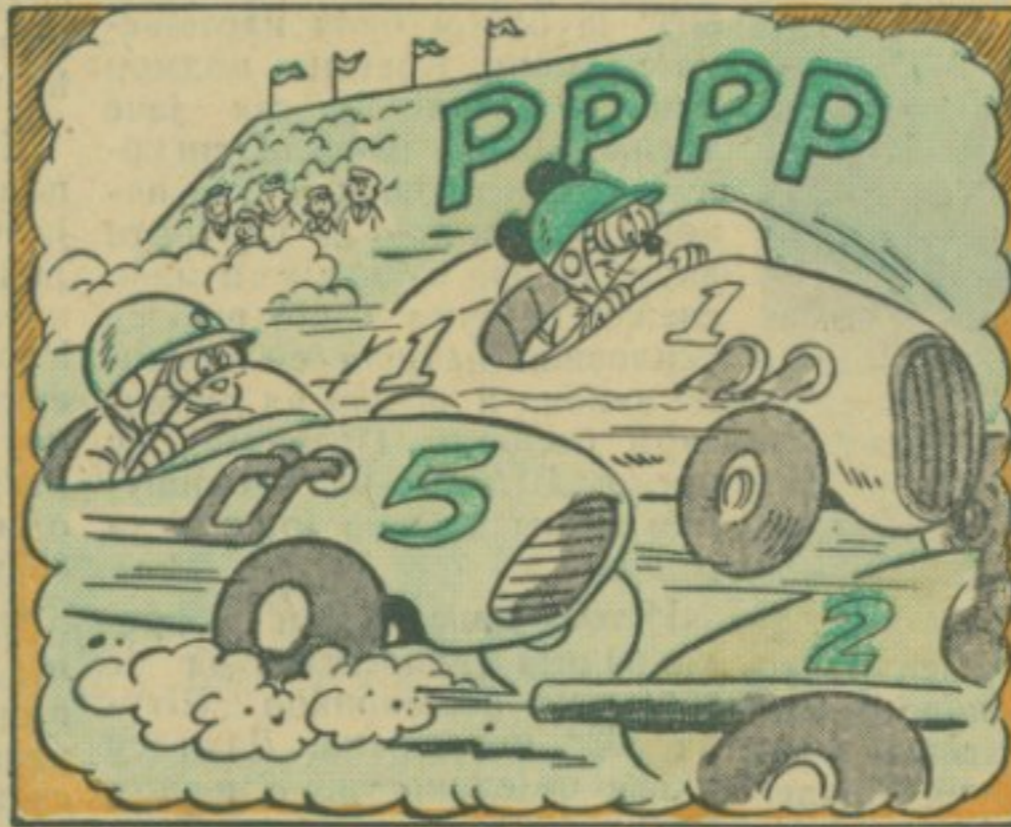
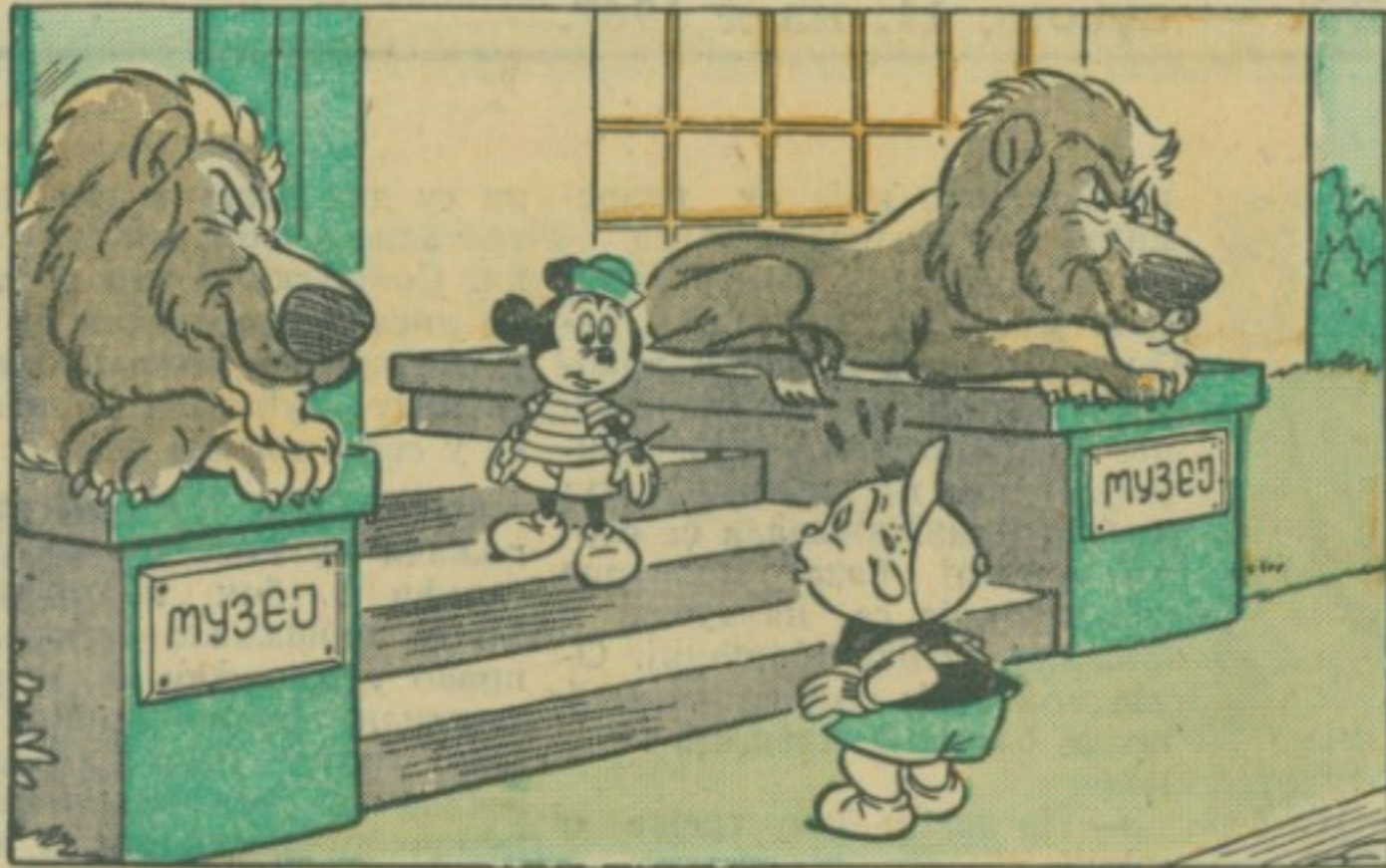
ЛУТКА — ШВЕРЦЕР

Да, ова лутка је прави шверцер. У њеној утроби пребациу се преко границе шверцоване цигарете. Преступница од каучука може у својој унутрашњости да прими око хиљаду америчких цигарета „Честерфилд“.

»ОВДЕ ЛЕЖИ АУТОМОБИЛ«...

Енглез Брајен Велс никако није могао да се растаје од свог аутомобила, који га је служио готово целих тридесет година. Срце овог аутомобилисте задрхтало би од бола при самој помисли да ће раније или касније морати да пошаље на отпад старог другара. И, после дугог размислања Велс је одлучио да аутомобил сахрани у свом дворишту...

ЏОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

